

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Zánik mandátu člena zastupitelstva územního
samosprávného celku**

Kateřina Krejzová

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra správního práva

Studijní program: M6805 Právo a právní věda

Obor: Právo (6805T003/0)

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Zánik mandátu člena zastupitelstva územního
samosprávného celku**

Kateřina Krejzová

Vedoucí práce: prof. JUDr. Martin Kopecký, CSc.,
katedra správního práva

Plzeň 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Zánik mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku“ zpracovala samostatně a vyznačila jsem prameny, z nichž jsem pro svoji práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

V Plzni dne 29. března 2022

Poděkování

Děkuji tímto vedoucímu mé diplomové práce prof. JUDr. Martinovi Kopeckému, CSc. za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování mé práce.

Obsah

Úvod.....	1
1 Obecné vymezení základních pojmů.....	3
1.1 Územní samosprávný celek.....	3
1.2 Zastupitelstvo územního samosprávného celku.....	6
1.2.1 Složení zastupitelstva územního samosprávného celku.....	7
2 Mandát člena zastupitelstva územního samosprávného celku.....	9
2.1 Funkce člena zastupitelstva územního samosprávného celku.....	9
2.1.1 Uvolněný a neuvolněný člen zastupitelstva.....	10
2.2 Vznik mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku ...	11
2.3 Práva a povinnosti člena zastupitelstva.....	16
3 Zánik mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku.....	20
3.1 Zánik mandátu odmítnutím slibu člena zastupitelstva.....	21
3.2 Zánik mandátu písemnou rezignací člena zastupitelstva.....	23
3.3 Zánik mandátu úmrtím člena zastupitelstva.....	25
3.4 Zánik mandátu dnem voleb do zastupitelstva.....	26
3.5 Zánik mandátu dnem sloučení nebo připojení obcí.....	28
3.6 Zánik mandátu člena zastupitelstva rozpuštěním zastupitelstva.....	29
3.7 Zánik mandátu člena zastupitelstva rozhodnutím zastupitelstva.....	30
3.7.1 Ztráta volitelnosti člena zastupitelstva.....	32
3.7.2 Pravomocné odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody..	34
3.7.3 Neslučitelnost funkce člena zastupitelstva.....	35
3.7.3.1 Příklady neslučitelnosti funkcí člena zastupitelstva.....	36
4 Důsledky zániku mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku.....	40
4.1 Nástupnictví.....	41
5 Odchodné člena zastupitelstva územního samosprávného celku při zániku mandátu.....	45

6	Soudní ochrana člena zastupitelstva územního samosprávného celku	48
6.1	Soudní ochrana člena zastupitelstva ve věcech zániku mandátu.....	49
6.1.1	Soudní řízení ve věcech zániku mandátu člena zastupitelstva	50
6.1.1.1	Účastníci řízení	51
6.1.1.2	Průběh řízení, soudní rozhodnutí	52
6.2	Další způsoby soudní ochrany člena zastupitelstva.....	53
	Závěr.....	55
	Resumé	57
	Seznam použitých zdrojů	59
	Seznam použitých zkratk.....	64

Úvod

Za téma mé diplomové práce jsem si zvolila „Zánik mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku“. Toto téma diplomové práce jsem si zvolila vzhledem k mé osobní participaci na komunální politice v obci, ve které žiji.

Zastupitelstvo, jakožto vrcholný kolektivní orgán územních samosprávných celků je vytvářen demokratickou volbou občanů jednotlivých územních samosprávných celků. Členové zastupitelstev územních samosprávných celků jsou přímo volenými zástupci občanů samosprávných celků. Voliči svěřují členům zastupitelstev mandát, aby mohli vykonávat veřejnou funkci a zastupovat tak jejich zájmy.

Problematika vzniku a zániku mandátu úzce souvisí se základními principy voleb a principy práva na samosprávu. Zákonodárce při úpravě této problematiky musí tyto ústavou zaručené principy plně respektovat a držet se v jimi stanovených mezích. Je povinen zvolit takovou úpravu, která bude bezpochyby jednoznačná a nebude činit jakékoliv interpretační potíže.

Cílem mé diplomové práce je poskytnout ucelený náhled na problematiku zániku mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku podle aktuální právní úpravy.

Diplomová práce je členěna do šesti kapitol.

V první kapitole se zabývám obecným vymezením základních pojmů, které s tématem diplomové práce souvisejí. Vymezuji pojem územní samosprávní celek a zastupitelstvo územního samosprávného celku. Podkapitola pojednávající o zastupitelstvu územního samosprávného celku zahrnuje vymezení pojmu, ústavní zakotvení, činnost a pravomoci zastupitelstva, a především také problematiku stanovení počtu jeho členů.

Druhá kapitola pojednává o mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku. V rámci této kapitoly vymezuji pojem mandát a zabývám se zejména vznikem mandátu člena zastupitelstva a základním vymezením voleb do zastupitelstev územních samosprávných celků.

Třetí kapitola, která pojednává o zániku mandátu člena zastupitelstva, je stěžejní částí diplomové práce. V rámci této kapitoly rozebírám jednotlivé způsoby zániku mandátu.

Čtvrtá kapitola pojednává o důsledcích zániku mandátu člena zastupitelstva, především se v rámci této kapitoly zabývám problematikou nástupnictví.

V předposlední kapitole jsem se zaměřila na institut odchodného. Vymezuji zejména podmínky nároku na tuto odměnu a stanovení její výše.

V poslední kapitole diplomové práce se zabývám ochranou člena zastupitelstva, která je mu v souvislosti s jeho mandátem poskytována. Hlavní částí této kapitoly je soudní ochrana člena zastupitelstva ve věcech zániku mandátu.

Základními právními předpisy pro zpracování tématu diplomové práce jsou zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších právních předpisů a zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších právních předpisů.

Při zpracování diplomové práce jsem dále čerpala z odborné literatury, vztahující se k danému tématu. Přínosným zdrojem byla také judikatura soudů, odborné články a příručky k činnosti územních samosprávných celků. V neposlední řadě jsem čerpala z dalších platných právních předpisů, včetně jejich komentářů.

1 Obecné vymezení základních pojmů

1.1 Územní samosprávný celek

Územní samosprávné celky jsou Ústavou České republiky¹ v čl. 100 odst. 1 vymezeny jako územní společenství občanů, které mají právo na samosprávu. V České republice rozlišujeme dva druhy územních samosprávných celků, základní (nižší) územní samosprávné celky a vyšší územně samosprávné celky. Dle čl. 99 Ústavy ČR jsou základními územními samosprávnými celky obce a vyšší územními samosprávnými celky kraje.

Územní samosprávné celky jsou nositeli územní samosprávy. Územní (místní) samosprávu definuje Evropská charta místní samosprávy² jako „*právo a schopnost místních společenství v mezích daných zákonem na svou odpovědnost a v zájmu místních obyvatel spravovat podstatou část věcí veřejných*“. Územní samospráva je jediným typem samosprávy, která je právně zakotvena v Ústavě České republiky, a to v čl. 8, který říká: „*zaručuje se samospráva územních samosprávných celků*.“ O důležitosti existence územní samosprávy hovoří mimo jiné také judikatura Ústavního soudu. Například v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 1/96 říká: „*Ústavní soud považuje místní samosprávu za nezastupitelnou složku rozvoje demokracie. Místní samospráva je výrazem práva a schopnosti místních orgánů, v mezích daných zákonem, v rámci své odpovědnosti a v zájmu místního obyvatelstva regulovat a řídit část veřejných záležitostí*“³.

Tradičním základem (základní jednotkou) územní samosprávy je obec. Dle známé zásady je svobodná obec základem svobodného státu.⁴ Dle čl. 100 odst. 2 Ústavy ČR je každá obec součástí některého vyššího územního samosprávného celku, tedy kraje. Vztah mezi obcemi a kraji není při výkonu samostatné působnosti⁵ vztahem nadřízenosti a podřízenosti, mají tak rovnocenné postavení. Naopak v rámci přenesené působnosti⁶ jsou územní samosprávné celky

¹ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů.

² Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 181/1999 Sb., o přijetí Evropské charty místní samosprávy, čl. 3.

³ Nález Ústavního soudu ze dne 19.11.1996, sp. zn. Pl. ÚS 1/96.

⁴ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5, s. 93.

⁵ Úkony samosprávných celků, které vykonávají samostatně, vlastním jménem, ve svém bezprostředním zájmu. Správa vlastních záležitostí v zájmu svých občanů a svého území. Právní nárok na výkon těchto záležitostí, stát smí zasahovat jen v mezích a způsobem daným zákonem.

⁶ Výkon záležitostí jiného nositele (státu). Nepřímý výkon státní správy. Zákonem uložené povinnosti, vykonávané v zájmu státu, na které není žádný právní nárok.

v subordinačním vztahu. Orgány vyššího územního samosprávného celku jsou oprávněni zákonným způsobem zasahovat do výkonu samostatné působnosti obce pouze v případě, vyžaduje-li to ochrana zákona.⁷

Územní samosprávné celky se vyznačují základními definičními znaky, jimiž jsou osobní základ, územní základ, právo na samosprávu a právní subjektivita. Jednotlivé znaky vyplývají ze samotné dikce zákonů o územních samosprávných celcích⁸.

Všechny obce a kraje jsou vytvořeny na určitém území, které je vymezeno hranicemi a na kterém vykonávají svou působnost. Existuje pravidlo, které říká, že každá část území státu je územím některé obce, s výjimkou takzvaných vojenských újezdů, a dále je součástí území některého kraje. „*Obec tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce*“⁹. Její území je tvořeno jedním nebo více katastrálními územími. Katastrálním územím se rozumí „*technická jednotka, kterou tvoří místopisně uzavřený a v katastru společně evidovaný soubor nemovitostí*“¹⁰. Území kraje je vymezeno ústavním zákonem č. 347/1997 Sb.¹¹ územím příslušných okresů.

Územní samosprávné celky jsou dle Ústavy ČR společenství občanů. Společenství občanů obce je tvořeno fyzickými osobami, které jsou státními občany České republiky a jsou hlášeni k trvalému pobytu v dané obci. Občanem kraje je dle § 12 odst. 1 zákona o krajích fyzická osoba, která je státním občanem České republiky a má trvalý pobyt v obci nebo vojenském újezdu, které spadají do územního obvodu kraje. Občané územních samosprávných celků disponují celou řadou oprávnění, kterými se značně podílejí na samosprávě. Za splnění zákonných podmínek¹² mají občané územních samosprávných celků například právo volit a být volen do zastupitelstva nebo právo hlasovat v referendu.

---

⁷ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5, s. 103-104.

⁸ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších právních předpisů.

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších právních předpisů.

Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších právních předpisů.

⁹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších právních předpisů, § 1.

¹⁰ Zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí, ve znění pozdějších právních předpisů, § 2 písm. h).

¹¹ Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů.

¹² Např. dosažení věku 18 let.

Právo na samosprávu územně samosprávného celku je ústavně zaručeným právem. Pro správné pochopení rozlišujeme dvě základní pojetí samosprávy – pojetí politické a právní. „*Politické pojetí vyjadřuje spoluúčast občanů (laiků) ve veřejné správě. Právní pojetí samosprávy znamená, že svěřená část veřejné správy náleží nositeli odlišnému od státu, samospráva se uskutečňuje relativně nezávisle na státní správě.*“¹³ Jedná se tedy o okruh úkolů veřejné správy, které vykonávají územní samosprávné celky vlastním jménem.

S právem na samosprávu úzce souvisí právní subjektivita územně samosprávného celku. Obce a kraje jsou veřejnoprávními korporacemi, které jsou veřejnoprávními subjekty odlišnými od státu. Samosprávu vykonávají vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a nezávisle na státní správě. Veřejnoprávní korporace je zřízena zákonem, nebo na jeho základě, je právnickou osobou veřejného práva založenou na členském principu, tzn. jedná se o společenství osob, které se podílí na tvorbě její vůle. Obce a kraje pečují o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů.¹⁴ Dle čl. 101 odst. 3 Ústavy ČR mají právo vlastnit majetek a hospodařit s ním dle vlastního rozpočtu. K právní subjektivitě se také vyjadřuje zákon o obcích, který v § 2 říká, že „*obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající*“.

Za další neopomenutelný znak obce či kraje, jako jednotky územní samosprávy, lze vedle již zmíněných definičních znaků považovat i ekonomickou samostatnost.¹⁵

Územní samosprávné celky vykonávají svou působnost prostřednictvím svých občanů nebo svých orgánů. Jedná se o projev tzv. organizační výsosti, kdy jsou územně samosprávné celky oprávněny samostatně upravovat svou organizaci, vnitřní i vnější. V rámci vnitřního organizačního uspořádání územních samosprávných celků, je vždy ustanovován kolektivní orgán, který má zpravidla ústavní základ.¹⁶

---

¹³ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, s. 96.

¹⁴ HORNÍK, Jan a Petr KUŠ. *Územní samospráva přehledně a v příkladech*. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2016. Skripta (Institut pro veřejnou správu). ISBN 978-80-86976-34-1, s. 12.

¹⁵ KADEČKA, Stanislav. *Právo obcí a krajů v České republice*. Praha: C.H. Beck, 2003. Právní instituty. ISBN 80-7179-794-4, s. 15.

¹⁶ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva* [online]. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017 [cit. 2022-02-06]. ISBN 978-80-7552-720-2. Dostupné z: www.wolterskluwer.cz/obchod, Kapitola VIII, § 1.

1.2 Zastupitelstvo územního samosprávného celku

Zastupitelstvo územního samosprávného celku je stěžejním orgánem územního samosprávného celku. Jedná se o vrcholný, kolektivní orgán, který je jediným orgánem územního samosprávného celku, kterého výslovně zmiňuje Ústava České republiky. Článek 101 Ústavy ČR přímo zakotvuje, že je územní samosprávný celek samostatně spravován zastupitelstvem. Jedná se o orgán demokratické správy krajů, obcí a hlavního města Prahy.¹⁷

Zastupitelstvo územního samosprávného celku má výsadní postavení mezi jednotlivými orgány územních samosprávných celků, ostatní orgány územního samosprávného celku od něj odvozují své postavení. Zastupitelstvu územního samosprávného celku jsou svěřeny nejvýznamnější pravomoci spadající do oblasti samostatné působnosti. Jedná se o tzv. vyhrazené pravomoci, které jsou zákonem výslovně vyhrazeny zastupitelstvu územního samosprávného celku a až na určité zákonné výjimky nemohou být delegovány jinému orgánu.¹⁸ Zastupitelstvo je oprávněno vyhradit si i další pravomoci spadající do oblasti samostatné působnosti s výjimkou pravomocí, které zákon svěřuje radě. Vyhrazenými pravomocemi, společnými pro zastupitelstva všech územích samosprávných celků (tj. zastupitelstvo obce, kraje a hlavního města Prahy), jsou například:

- a) vydávání obecně závazných vyhlášek,
- b) schvalování rozpočtu a závěrečného účtu,
- c) zřizování organizačních složek a příspěvkových organizací,
- d) poskytování peněžitých či věcných darů.

Zastupitelstvu obce je dle zákona o obcích¹⁹ dále vyhrazeno například:

- a) schvalovat dohody o územních změnách obce,
- b) rozhodovat o vyhlášení místního referenda,
- c) zřizovat a rušit obecní policii,
- d) volit a odvolávat z řad svých členů starostu, místostarostu a členy rady.

---

¹⁷ HORNÍK, Jan a Petr KUŠ. *Územní samospráva přehledně a v příkladech*. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2016. Skripta (Institut pro veřejnou správu). ISBN 978-80-86976-34-1, s. 69.

¹⁸ HORNÍK, Jan a Petr KUŠ. *Územní samospráva přehledně a v příkladech*. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2016. Skripta (Institut pro veřejnou správu). ISBN 978-80-86976-34-1, s. 74.

¹⁹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších právních předpisů, § 84, 85.

Zastupitelstvo územního samosprávného celku vykonává svou působnost v rámci svých zasedání. Zasedání zastupitelstva územního samosprávného celku musí být vždy veřejné, svolává jej a řídí starosta obce (resp. primátor nebo hejtman). Zastupitelstvo územního samosprávného celku se schází dle potřeby, nejméně však jedenkrát za tři měsíce, je schopné se usnášet za přítomnosti nadpoloviční většiny všech svých členů. K platnému přijetí rozhodnutí, usnesení či volbě je nutný souhlas nadpoloviční většiny všech členů, není-li zákonem stanoveno jinak. O průběhu zasedání je zastupitelstvo povinno pořádat zápis, který je podstatným dokumentem o činnosti zastupitelstva územního samosprávného celku.

1.2.1 Složení zastupitelstva územního samosprávného celku

Zastupitelstvo územního samosprávného celku je kolektivním orgánem, který se skládá z členů volených v přímých volbách. Má přímou demokratickou legitimitu získanou volbami občanů.²⁰

Stanovení počtu členů zastupitelstva obce je svěřeno samotnému zastupitelstvu obce, nemůže o tom ale rozhodovat neomezeně. Zákon o obcích nestanoví přesný počet členů zastupitelstva obce, ale určí minimální a maximální hranici počtu členů zastupitelstva obce. Obecní zastupitelstvo při stanovování počtu členů zastupitelstva přihlíží k počtu obyvatel obce a územnímu obvodu obce.²¹ Zákon o obcích vymezuje šest kategorií podle počtu obyvatel, pro které stanoví rozmezí počtu volených členů zastupitelstva obce.²² Nejnižší možný počet členů zastupitelstva obce činí 5 členů, naopak maximálním možným počtem je 55 členů zastupitelstva obce. V případě zastupitelstva vyššího územně samosprávného celku není stanoveno rozmezí počtu členů, ale přesně určený počet na počet obyvatel kraje (45, 55 nebo 65 členů).

---

²⁰ § 67. In: KOUDELKA, Z., ONDRUŠ, R., PRŮCHA, P. *Zákon o obcích: Komentář*. [Systém ASPI]. Nakladatelství Linde [cit. 2022-02-12]. ASPI_ID KO128i2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²¹ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J. *Zákon o obcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 367.

²² § 68 zákona o obcích: Počet členů zastupitelstva se stanoví tak, aby zastupitelstvo obce mělo v obci, městysu, městě, městském obvodu, městské části

do 500 obyvatel	5 až 15 členů
nad 500 do 3 000 obyvatel	7 až 15 členů
nad 3 000 do 10 000 obyvatel	11 až 25 členů
nad 10 000 do 50 000 obyvatel	15 až 35 členů
nad 50 000 do 150 000 obyvatel	25 až 45 členů
nad 150 000 obyvatel	35 až 55 členů.

Zákon o obcích, v souvislosti se stanovením počtu členů zastupitelstva obce a volbami do zastupitelstev obcí, užívá pojmu „obyvatel“ obce. Jedná se o širší pojem oproti pojmu občan obce. Zákon tedy pod tímto pojmem nechápe pouze občany obce, tj. osoby s trvalým pobytem v obci mající české státní občanství, ale také další osoby pobývající na území obce. V praxi však není reálné zjistit a určit skutečný počet obyvatel obce. Při zjištění počtu obyvatel obce je nutné vycházet z ověřených údajů v databázích či evidencích veřejné správy, především z evidence vedené dle zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů.

Počet volených členů do zastupitelstva obce musí být stanoven dle § 67 zákona o obcích nejpozději do 85 dnů před konáním voleb do zastupitelstva obce. Pro určení počtu členů je pro zastupitelstvo obce rozhodující stav počtu obyvatel obce k 1. lednu roku, v němž se volby uskuteční. Stanovuje jej formou usnesení, které je obecní zastupitelstvo povinno zveřejnit na úřední desce obecního úřadu, a to nejpozději do dvou dnů od vydání tohoto usnesení.²³ Usnesení musí být uveřejněno také způsobem umožňující dálkový přístup. Zastupitelstvem stanovený počet členů nelze během funkčního období změnit.

---

²³ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších právních předpisů, § 68 odst. 2 a 3.

2 Mandát člena zastupitelstva územního samosprávného celku

Pod pojmem mandát obecně rozumíme určité legitimní oprávnění či pravomoc voleného funkcionáře, který vykonává na základě svěřeni od voličů určitou funkci (činnost), jejíž výkon je časově omezen a s níž je spojena řada práv a povinností.²⁴

Mandát člena zastupitelstva územního samosprávného celku je reprezentativní. To vyplývá ze samotného znění § 69 odst. 4 zákona o obcích. Člen zastupitelstva obce vykonává svůj mandát osobně a vlastním jménem, tzn. že člen zastupitelstva je při výkonu svého mandátu nezastupitelný, na rozdíl od člena krajského zastupitelstva, kterému zákon o krajích²⁵ výslovně nestanovuje osobní výkon mandátu. Dále není při výkonu svého mandátu vázán žádnými příkazy, a to jak ze strany politické strany, za kterou kandidoval, tak ze strany svých voličů.²⁶ Výjimku z jeho nezávislosti bezpochyby tvoří zákonem vymezené povinnosti člena zastupitelstva.

2.1 Funkce člena zastupitelstva územního samosprávného celku

Funkce člena zastupitelstva územního samosprávného celku je veřejnou funkcí. Výkon této funkce je tedy považován za výkon veřejné funkce. Definicí pojmu „výkon veřejné funkce“ však v zákonech o územních samosprávných celcích nenalezneme. Tento pojem je definován v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce, a to konkrétně v ustanovení § 201 odst. 1; „*Výkonem veřejné funkce se pro účely tohoto zákona rozumí plnění povinností vyplývajících z funkce, která je*

- a) *vymezena funkčním obdobím nebo časovým obdobím a*
- b) *obsazovaná na základě přímé nebo nepřímé volby nebo jmenováním podle zvláštních předpisů.*“

Člen zastupitelstva územního samosprávného celku je přímo volený zástupce občanů samosprávného celku, který vykonává svou funkci tak, že se

---

²⁴ HORNÍK, Jan a Petr KUŠ. *Územní samospráva přehledně a v příkladech*. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2016. Skripta (Institut pro veřejnou správu). ISBN 978-80-86976-34-1, s. 71.

²⁵ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů; § 32.

²⁶ PRŮCHA, P. § 69 [Vznik mandátu; slib člena zastupitelstva obce]. In: KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN, P., JANEČEK, J., *Zákon o obcích: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2021-10-09]. ASPI_ID KO128_2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

účastní zasedání zastupitelstva, nebo jiného orgánu, jehož je členem, a plní jemu uložené úkoly²⁷. V odstavci druhém citovaného ustanovení nalezneme demonstrativní výčet funkcí, které jsou výkonem veřejné funkce. Jedná se například o výkon funkce poslance Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a v tomto případě funkce člena zastupitelstva územního samosprávného celku.

Výkon veřejné funkce člena zastupitelstva územního samosprávného celku není ve vztahu k obci pracovněprávním vztahem, jelikož výkon veřejné funkce nevykazuje znaky výkonu závislé práce. Zákoník práce se tak na výkon veřejné funkce a vztahy z něho vyplývající uplatní omezeně, a to jen tehdy, kdy tak sám výslovně stanoví, nebo pokud tak stanoví jiný právní předpis. Zákon o obcích upravuje aplikaci zákoníku práce v ustanovení § 79.²⁸

2.1.1 Uvolněný a neuvolněný člen zastupitelstva

Zákony o územních samosprávných celcích rozlišují v souvislosti s výkonem funkce člena zastupitelstva dvě kategorie členů zastupitelstva, a to tzv. uvolněné a neuvolněné členy zastupitelstva. Toto dělení je významné především pro stanovení výše odměn jednotlivých členů zastupitelstva a také díky tomuto rozlišování můžeme předpokládat, v jakém časovém rozsahu budou jednotliví členové zastupitelstva vykonávat svou funkci.

Uvolněným členem zastupitelstva obce (resp. i kraje a hl. města Prahy) je taková osoba, která byla do funkce člena zastupitelstva zvolena, a která byla zastupitelstvem pro výkon této funkce dlouhodobě uvolněna ze svého dosavadního pracovního poměru. Uvolněnému členovi zastupitelstva obce tím tak vzniká překážka v práci z důvodu veřejného zájmu²⁹, pro kterou je jeho zaměstnavatel povinen člena zastupitelstva uvolnit k výkonu této funkce. Uvolněný člen zastupitelstva svou funkci vykonává neustále, v zásadě se tedy jedná o výkon funkce „na plný úvazek“, za který mu náleží pravidelná měsíční odměna³⁰. Dle

---

²⁷ PRŮCHA, P. § 70 [Povaha funkce člena zastupitelstva]. In: KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN, P., JANEČEK, J., *Zákon o obcích: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2021-10-10]. ASPI ID KO128_2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²⁸ POTĚŠIL, L., FŮREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J. *Zákon o obcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 396.

²⁹ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů; § 200.

³⁰ ZAVŘEL, Filip a Kateřina MUDRUŇKOVÁ. *Jsem zastupitel/ka*. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2018 [cit. 2021-10-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-vydava-prirucku-pro-nove-zastupitele-obci-jsem-zastupitel-ka.aspx>, s. 8.

důvodové zprávy k zákonu č. 99/2017 Sb.³¹ a rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 2745/2013³² se předpokládá úplné uvolnění k výkonu funkce člena zastupitelstva obce. Zvláštním právním předpisem není však nijak vyloučeno, aby uvolněný člen zastupitelstva své dosavadní zaměstnání, či jinou činnost v pracovněprávním nebo služebním poměru vykonával současně po dobu výkonu funkce člena zastupitelstva. Ačkoliv tedy není při výkonu funkce člena zastupitelstva v pracovněprávním poměru k obci, organizuje si čas sám podle svých potřeb a také podle potřeb úřadu a občanů dané obce. Na rozdíl od neuvolněného člena má také nárok na dovolenou.³³

Neuvolněným členem zastupitelstva obce je pak taková osoba, která vykonává funkci člena zastupitelstva současně s dosavadním pracovním poměrem. Nedochozí tedy k jeho uvolnění ze zaměstnání. Pro řádný výkon funkce člena zastupitelstva obce je potřebné, aby zaměstnavatel poskytl neuvolněnému členovi pracovní volno, a to na nezbytně dlouhou dobu. Rozsah doby potřebný k výkonu funkce člena zastupitelstva neurčuje zastupitel sám, nýbrž obec. Za pracovní volno, pro výkon veřejné funkce, náleží neuvolněnému členovi zastupitelstva obce náhrada mzdy nebo platu.³⁴ Náhradu mzdy nebo platu včetně pojistného na veřejné zdravotní pojištění, pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti vyplácí a je tudíž nákladem samotné obce, nikoliv zaměstnavatele. Vedle náhrady mzdy nebo platu může neuvolněnému členovi zastupitelstva obce náležet, dle uvážení zastupitelstva obce, odměna za výkon funkce. Na rozdíl od uvolněného člena zastupitelstva je však tato odměna nenároková.

2.2 Vznik mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku

Mandát člena zastupitelstva územního samosprávného celku vzniká zvolením ve volbách do zastupitelstva územního samosprávného celku. Volby do zastupitelstev územních samosprávných celků jsou nástrojem nepřímé demokracie,

---

³¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 99/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajská zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

³² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.5.2014, sp. zn. Cdo 2745/2013.

³³ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. Praktik (Leges). ISBN 978-80-87576-28-1, s. 91.

³⁴ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších právních předpisů, § 71 odst. 2.

ve kterých občané pověřují výkonem moci své zástupce.³⁵ Ke zvolení dochází ukončením hlasování v hlasovacích místnostech (§ 69 odst. 1 OZř, § 33 odst. 1 KZř).

Základní principy voleb do zastupitelstev územních samosprávných celků jsou vymezeny v Ústavě České republiky a Listině základních práv a svobod³⁶. Dle čl. 102 odst. 1 Ústavy ČR jsou členové zastupitelstva voleni tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Přímost volebního práva znamená, že mezi voliči a volenými zástupci není žádný mezičlánek. To v praxi znamená, že své kandidáty vybírají a volí přímo voliči. Rovnost znamená, že každý volič má jeden hlas a každý tento hlas má stejnou váhu. Všeobecnost spočívá v tom, že ústavně zaručené právo volit má dle čl. 18 odst. 3 Ústavy ČR každý zletilý občan České republiky, a to bez jakýchkoliv omezení týkajících se například náboženství, rasy či pohlaví. Tajnost hlasování znamená, že je volič oprávněn volit tak, aby žádná jiná osoba nemohla jakkoliv zjistit, pro koho ve volbách hlasoval.³⁷ Tajnost hlasování je tedy považována za právo, ale jedná se také o povinnost³⁸. Povinnost tajného hlasování můžeme vyvodit z usnesení Nejvyššího správního soudu č. 472/2005 Sb. NSS, ve kterém uvedl, že: „*tajnost hlasování je požadavkem, který úzce souvisí s principem svobodných voleb. Umožňuje každému voliči, aby mohl toliko v souladu se svým přesvědčením dát hlas tomu kandidátovi, kterého skutečně volit chce, a aby se z této volby nemusel nikomu – krom sebe samého – zpovídat.*“³⁹

Volby do zastupitelstev obcí jsou upraveny a realizovány na základě zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí. Volby do zastupitelstev obcí vyhláší, prostřednictvím Sbírký zákonů, prezident republiky, a to nejpozději 90 dnů před jejich konáním. „Řádné“ volby do zastupitelstev obcí se konají ve dvou dnech, jimiž jsou vždy, ve všech obcích, pátek a sobota. Ostatní typy voleb, které

---

³⁵ HORNÍK, Jan a Petr KUŠ. *Územní samospráva přehledně a v příkladech*. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2016. Skripta (Institut pro veřejnou správu). ISBN 978-80-86976-34-1, s. 19.

³⁶ Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

³⁷ SLÁDEČEK, V., MIKULE, V./SUCHÁNEK, R., SYLLOVÁ, J. *Ústava České republiky: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-590-9, s. 237.

³⁸ DOSTÁL, Petr, KVAPIL, Miroslav, TOBOLKOVÁ, Adéla, ŽIŽLAVSKÁ, Jana a KREJČÍ, Kateřina. [MOKA] *Zákon o volbách do zastupitelstev obcí - judikatorní komentář*. Ostrava: CODEXIS publishing, 2020. Převzato z CODEXIS®, doplňku LIBERIS®, § 2.

³⁹ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 13.12.2004, sp. zn. Vol 13/2004-91.

zákon o volbách do zastupitelstev obcí vyjmenovává v § 3 odst. 4, se konají v jednom hlasovacím dni.

Právní zakotvení a podmínky aktivního volebního práva, tedy práva volit do zastupitelstva obce (příp. města či hlavního města Prahy), nalezneme v § 4 odst. 1 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Právo volit náleží občanovi obce, který je státním občanem České republiky, nejpozději druhý den voleb dovrší věku 18 let a je přihlášen k trvalému pobytu v dané obci. Právo volit do zastupitelstva obce náleží také cizímu státnímu příslušníkovi, který dosáhl věku 18 let, je držitelem potvrzení o přechodném pobytu nebo má povolení k trvalému pobytu a je v příslušné obci k pobytu přihlášen, a jemuž volební právo přiznává mezinárodní úmluva, kterou je Česká republika zavázána dle čl. 10 Ústavy a která byla vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv. Definicí pojmu „trvalý pobyt“ v zákoně o volbách do zastupitelstev obcí nenalezneme. Volební zákon odkazuje na zákon o evidenci obyvatel, který v § 10 odst. 1 uvádí, že „*místem trvalého pobytu se rozumí adresa pobytu občana v České republice, která je vedena v základním registru obyvatel ..., kterou si občan zvolí zpravidla v místě, kde má rodinu, rodiče, byt nebo zaměstnání*“. Občan České republiky může mít pouze jedno místo trvalého pobytu.

Podmínka být přihlášen k trvalému pobytu v obci je vzhledem k právní úpravě v zákoně o evidenci obyvatel snadno splnitelná, avšak může způsobit řadu problémů, právě ve vztahu k volbám.⁴⁰ Proto, aby došlo ke splnění podmínky trvalého pobytu občana obce, není rozhodující délka trvání trvalého pobytu. Tato skutečnost může zapříčinit zřetelný nárůst počtu přihlášených osob k trvalému pobytu, a tudíž i voličů těsně před konáním voleb do zastupitelstva obce. V praxi se setkáváme se dvěma důsledky tzv. „formálního trvalého pobytu“. Může jím dojít k účelovému ovlivnění výsledků voleb skrze formální voliče, nebo osobě, která se formálně přihlásila k trvalému pobytu, vznikne aktivní volební právo, aniž by jí vznikl jiný faktický vztah k dané obci. Právní předpisy tuto problematiku nikterak neupravují, ani nestanovují žádné omezení trvalého pobytu občana obce. Na tento problém však reaguje soudní judikatura, a to judikatura správních soudů i judikatura soudu ústavního.

---

⁴⁰ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva* [online]. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017 [cit. 2021-10-16]. ISBN 978-80-7552-720-2. Dostupné z: www.wolterskluwer.cz/obchod, Kapitola VIII, § 2.1.

Ústavní soud ve svém nálezu uvedl, že „*zmanipulování voleb obstaráním hlasů formálních voličů je tedy relativně snadné. Těmto praktikám lze do jisté míry předejít ve fázi sestavování seznamu voličů tím, že osoby hlášené k trvalému pobytu toliko formálně z něho budou vyškrtнутy.*“ Dále také konstatoval, že vzhledem ke všem okolnostem, „*je však zřejmé, že právní úprava je nedokonalá. Ústavní soud zde proto využívá příležitosti a apeluje na zákonodárce, aby uvážil, zda podmínky aktivního volebního práva do zastupitelstev obcí neupřesnit, resp. nezměnit tak, aby bylo znemožněno nebo alespoň podstatně znesnadněno zneužití stávajícího benevolentně nastaveného kritéria trvalého pobytu.*“⁴¹ Jednou z možností, jak zamezit manipulaci s volbami, je stanovení lhůty, do kdy mohou občané, v době před konáním voleb, měnit svůj trvalý pobyt, aniž by jim bylo znemožněno jejich volební právo.

Pasivní volební právo, tedy právo být volen do zastupitelstev obcí, náleží každému voliči, který je oprávněn volit do příslušného obecního zastupitelstva, a který nenaplnuje zákonem stanovenou překážku výkonu volebního práva uvedenou v § 4 odst. 2 písm. a) a b). Jedná se o překážku z důvodu výkonu trestu odnětí svobody a o překážku omezení svéprávnosti ve vztahu k výkonu volebního práva. Dalšími zákonnými překážkami výkonu volebního práva, nikoliv však pasivního, jsou překážka omezení osobní svobody z důvodu ochrany zdraví lidu a překážka výkonu vojenské služby v zahraničí (§ 4 odst. 2 písm. c) a d) VolOb).

Volby do zastupitelstev obcí se uskutečňují na základě principu poměrného zastoupení. Na základě tohoto principu je volič oprávněn na hlasovacím lístku označit hlasy pro jednotlivé kandidáty, bez ohledu na jejich příslušnost k politickým stranám, nebo je oprávněn hlasovat pouze pro jednu volební stranu, ale zároveň může hlasovat pro další jmenovitě určené kandidáty z ostatních volebních stran⁴². Mandáty členů zastupitelstev obcí se dle § 45 zákona o volbách do zastupitelstev obcí přidělují podle přepočítaných hlasů.

Nejvýznamnější částí voleb do zastupitelstva obcí ve vztahu k vzniku mandátu člena zastupitelstva obce je hlasování, resp. ukončení hlasování. Ukončením hlasování se dle § 39 odst. 1 zákona o volbách do zastupitelstev obcí

---

⁴¹ Nález Ústavní soudu ze dne 4.5.2011, sp. zn. Pl. ÚS 6/11-1.

⁴² KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva* [online]. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017 [cit. 2021-10-17]. ISBN 978-80-7552-720-2. Dostupné z: www.wolterskluwer.cz/obchod, Kapitola VIII, § 2.1.

rozumí uzavření volební místnosti po uplynutí stanovené doby pro ukončení hlasování, po němž následně předseda volební komise prohlásí hlasování za ukončené. Ke vzniku mandátu dojde u toho kandidáta, jehož zvolení vypovídá ze zjištěných a následně vyhlášených výsledků voleb. Ostatní kandidáti, kteří nedosáhli dostatečných výsledků voleb, se stávají náhradníky v zákonem stanoveném pořadí.⁴³ Mandát člena zastupitelstva může vzniknout také v případě nastoupení náhradníka. Vznik mandátu připadá na den, který následuje po dni, ve kterém došlo k zániku mandátu předchozího člena zastupitelstva.

Nově zvoleným členům zastupitelstva obce vydává registrační úřad osvědčení o zvolení, nejpozději do okamžiku konání prvního zasedání zastupitelstva obce (§ 53 VolOb).

Obdobně probíhají i volby do zastupitelstev krajů, které jsou takto upraveny v zákoně č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů.

Na prvním zasedání zastupitelstva, jehož se nově zvolený člen zastupitelstva obce (resp. i kraje) účastní, skládá zákonný slib: „*Slibuji věrnost České republice. Slibuji na svou čest a svědomí, že svoji funkci budu vykonávat svědomitě, v zájmu obce (města) a jejích (jeho) občanů a řídit se Ústavou a zákony České republiky.*“⁴⁴

Zákonem předepsaný slib je nově zvolený člen zastupitelstva nucen složit před obecním zastupitelstvem bez výhrady, pronesením slova „slibuji“. Složení slibu stvrdí svým podpisem. Zákon neukládá povinnost složit slib nově zvoleného člena zastupitelstva obce okamžitě na prvním zasedání zastupitelstva, které se koná bezprostředně poté, co vznikl jeho mandát, a to, pokud se jej neúčastní. Na validitu vzniklého mandátu nemá žádný vliv skutečnost, zda je neúčast na prvním zasedání zastupitelstva obce omluvená či nikoliv. Člen zastupitelstva obce, který dosud nesložil zákonný slib, je považován za řádného člena zastupitelstva.⁴⁵ To znamená, že mu i přes nesložení slibu náleží plná práva a povinnosti. „*Složení slibu je podmínkou dalšího trvání mandátu, nikoli však podmínkou jeho vzniku.*“⁴⁶

---

⁴³ PRŮCHA, P. § 69 [Vznik mandátu; slib člena zastupitelstva obce]. In: KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN, P., JANEČEK, J., *Zákon o obcích: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2021-10-17]. ASPI_ID KO128_2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁴⁴ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, § 69 odst. 2.

⁴⁵ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5, s. 171-172.

⁴⁶ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J. *Zákon o obcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 376.

2.3 Práva a povinnosti člena zastupitelstva

Člen zastupitelstva územního samosprávného celku vykonává svůj mandát osobně, vlastním jménem, a to vše v souladu se svým slibem. Při výkonu svého mandátu není vázán žádnými příkazy. Jak jsem již uvedla, pod termínem mandát rozumíme určité oprávnění či pravomoc náležející zvolenému funkcionáři. V souvislosti se svým mandátem tedy disponuje celou řadou práv, ale i povinností, které spolu v mnoha případech souvisejí a navzájem se doplňují. Členové zastupitelstva disponují právy a povinnostmi bez rozdílu, zda se jedná o uvolněného či neuvolněného člena zastupitelstva.⁴⁷

Výčet práv a povinností člena zastupitelstva obce nalezneme v § 82 a § 83 zákona o obcích. Jedná se však pouze o demonstrativní výčty. Členovi zastupitelstva obce náleží celá řada dalších práv a povinností, jejichž vymezení nalezneme v jiných ustanoveních zákona o obcích, nebo dokonce i v jiných zákonech.

Dle ustanovení § 82 zákona o obcích má člen zastupitelstva obce právo:

- a) iniciativy,
- b) interpelace,
- c) informace.

Právo iniciativy znamená právo předkládat zastupitelstvu obce, tak i dalším orgánům, jimiž jsou rada obce, výbory zastupitelstva či komise rady, návrhy na projednání určitých záležitostí. Pro výkon tohoto práva není rozhodující, zda je člen zastupitelstva obce členem jiného příslušného orgánu.⁴⁸ Zákon o obcích nestanovuje konkrétní formu ani náležitosti jednotlivých návrhů, je tedy možné je předkládat v jakékoliv formě, pokud však jednací řád nestanoví jinak. Právo iniciativy není možné jakkoliv omezit.⁴⁹ V případě jakéhokoliv zásahu je možné se bránit žalobou na ochranu před nezákonným zásahem, k čemuž dospěl Městský soud v Praze v rozsudku sp. zn. 14 A 94/2018-36 ze dne 9.10.2018.

---

⁴⁷ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. Praktik (Leges). ISBN 978-80-87576-28-1, s. 86-87.

⁴⁸ PRŮCHA, P. § 82 [Oprávnění člena zastupitelstva]. In: KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN, P., JANEČEK, J., *Zákon o obcích: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2021-10-23]. ASPI_ID KO128_2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁴⁹ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5, s. 178.

Právo interpelace představuje oprávnění vznášet námitky, dotazy a připomínky vůči radě obce a jejím jednotlivým členům, statutárním orgánům právnických osob, jejichž zakladatelem je obec, předsedům výborů a v neposlední řadě vůči vedoucím příspěvkových organizací a organizačních složek, jejichž zakladatelem či zřizovatelem je samotná obec. Z ustanovení § 82 písm. b) zákona o obcích dále vyplývá nárok člena zastupitelstva obce na písemnou odpověď na jím vznesený podnět, a to do 30 dnů. Je však žádoucí bezodkladné vyrozumění.

Právo na informace náleží členovi zastupitelstva obce vůči zaměstnancům obce zařazených do obecního úřadu a vůči zaměstnancům právnických osob zřízených nebo založených obcí. Člen zastupitelstva má právo na informace vztahující se k výkonu jeho funkce. Obdobně jako u práva interpelace má nárok na poskytnutí informace nejpozději do 30 dnů. Na poskytnutí informací má člen zastupitelstva obce bezplatný nárok.⁵⁰

Dalšími právy, jež je možné ze zákona o obcích vyčíst, je právo volit a být volen do orgánů obce (konkrétně právo být volen do funkce starosty či místostarosty, do funkce radního, do výborů zastupitelstva, do komisí rady), právo podílet se na rozhodování zastupitelstva obce, právo hlasovat na zasedání zastupitelstva a právo na materiální zabezpečení, například právo na odměnu za výkon funkce, právo na dovolenou u uvolněných členů zastupitelstva.

Dle ustanovení § 83 zákona o obcích náleží členovi zastupitelstva obce povinnost:

- a) účastnit se zasedání zastupitelstva a dalších orgánů obce, jejichž je členem,
- b) plnit úkoly uložené od obecních orgánů,
- c) hájit zájmy občanů obce i zájmy samotné obce,
- d) jednat a vystupovat vzhledem k vážnosti své funkce,
- e) vyvarovat se střetu zájmů.

Povinnosti uvedené pod písmeny a) až d) nejsou postiženy žádnou přímou sankcí (například peněžitá pokuta, odvolání z funkce, zánik mandátu). Při neúčasti na zasedáních či neplnění uložených úkolů je eventuálně možné pouze snížit či odebrat odměnu za výkon funkce člena zastupitelstva obce. Povinnost účastnit se zasedání zastupitelstva obce a dalších orgánů, kterou lze do jisté míry považovat

---

⁵⁰ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5, s. 179.

také za právo, je považována za nejvýznamnější povinnost člena zastupitelstva. Tato povinnost vyplývá již ze samotné podstaty členství v zastupitelstvu územního samosprávného celku, jelikož s členstvím v jakémkoliv obecním orgánu je přirozeně spojena povinná účast na jeho činnosti.⁵¹ Člen zastupitelstva obce se nemůže při výkonu své funkce nechat zastoupit. Pro splnění této povinnosti se vyžaduje nejen jeho fyzická účast na zasedáních, ale i účast aktivní.⁵²

Povinnost vyvarovat se střetu zájmů a s ní i celou otázkou střetu zájmu člena zastupitelstva obce upravuje zákon o obcích v § 83 odst. 2: „*Člen zastupitelstva obce, u něhož skutečnosti nasvědčují, že by jeho podíl na projednávání a rozhodování určité záležitosti v orgánech obce mohl znamenat výhodu nebo škodu pro něj samotného nebo osobu blízkou, pro fyzickou nebo právnickou osobu, kterou zastupuje na základě zákona nebo plné moci (střet zájmů), je povinen sdělit tuto skutečnost před zahájením jednání orgánů obce, který má danou záležitost projednávat*“.

Člen zastupitelstva obce nesmí ve své funkci upřednostnit svůj osobní zájem před zájmem veřejným. Člen zastupitelstva je tedy v rámci výkonu své funkce povinen počínat si tak, aby předcházel možnému střetu zájmu, a v případě, že u něho vzejde podezření možného střetu zájmu, má povinnost tuto skutečnost oznámit. Ačkoliv to zákon o obcích výslovně nestanovuje, je žádoucí, aby se člen zastupitelstva projednávání sporné věci aktivně neúčastnil, ani o ní nerozhodoval. Porušení této povinnosti nemá stejně jako ostatní uvedené povinnosti žádnou přímou sankci. Zákon o obcích také výslovně nestanovuje negativní následek pro porušení této povinnosti, v zásadě tedy neoznámení střetu zájmů nepovede k nezákonnosti hlasování člena zastupitelstva ani k nezákonnosti přijatého aktu.⁵³

Problematikou střetu zájmu člena zastupitelstva se, ve vztahu lex specialis⁵⁴ k zákonu o obcích, zabývá zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon se vztahuje na uvolněné členy zastupitelstva, neuvolněné členy rady, starosty či místostarosty, kteří jsou tímto zákonem

---

⁵¹ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J. *Zákon o obcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 505.

⁵² PRŮCHA, P. § 83 [Povinnosti člena zastupitelstva; střet zájmů]. In: KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN, P., JANEČEK, J., *Zákon o obcích: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2021-10-24]. ASPI_ID KO128_2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁵³ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J. *Zákon o obcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 513.

⁵⁴ Zvláštní právní úprava ve vztahu k obecné právní úpravě.

kvalifikováni jako veřejní funkcionáři (§ 2 odst. 1 písm. p) a q) StřZáj) a tento zákon jim přiznává řadu dalších povinností, a to především povinnost podávat oznámení o:

- a) osobním zájmu (§ 8 StřZáj),
- b) činnostech, které vykonává vedle funkce člena zastupitelstva (např. podnikatelská činnost, členství ve statutárním orgánu) (§ 9 StřZáj),
- c) majetku, který vlastní a který nabyt v průběhu výkonu své funkce (§ 10 StřZáj),
- d) příjmech získaných v průběhu výkonu funkce, včetně darů a nesplacených závazcích převyšujících částku 100.000, - Kč (§ 11 StřZáj).

Dalšími povinnostmi člena zastupitelstva obce, které můžeme nalézt v dalších ustanoveních zákona o obcích, je povinnost složení slibu, kterou můžeme považovat za jednu z prvotních a významných povinností člena zastupitelstva územního samosprávného celku, jelikož se od ní odvíjí další působnost člena zastupitelstva a také další povinnosti, jako například povinnost vykonávat mandát v souladu se svým slibem.

3 Zánik mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku

Právními předpisy, které výslovně pojednávají o zániku mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku, jsou volební zákony územních samosprávných celků (tj. zákon o volbách do zastupitelstev obcí a zákon o volbách do zastupitelstev krajů). Obecné zákony o obcích a krajích o zániku mandátu člena zastupitelstva v žádném ze svých ustanovení výslovně nehovoří.

V zákoně o volbách do zastupitelstev obcí nalezneme úpravu o zániku mandátu člena zastupitelstva obce v § 55. V odstavci 2 a 3 tohoto paragrafu je uveden výčet právních skutečností, které mají za následek zánik mandátu člena zastupitelstva obce. Ačkoliv se zdá být tento výčet taxativní, existují i jiné skutečnosti, které mají za následek zánik mandátu a které zákon o volbách do zastupitelstev obcí neuvádí. Tyto skutečnosti nalezneme v zákoně o obcích.

Mandát člena zastupitelstva územního samosprávného celku může zaniknout přímo ze zákona (*ex lege*) nebo okamžikem, kdy zánik mandátu vysloví příslušné zastupitelstvo. Mandát člena zastupitelstva obce ze zákona zaniká:

- a) odmítnutím slibu člena zastupitelstva obce nebo složením slibu s výhradou,
- b) okamžikem, kdy starosta (primátor) obce obdrží písemnou rezignaci člena zastupitelstva obce na jeho mandát; okamžikem, kdy starosta (primátor) obce podá rezignaci na zasedání zastupitelstva,
- c) úmrtím člena zastupitelstva obce,
- d) dnem voleb do zastupitelstva obce,
- e) dnem sloučení obcí nebo připojení obce k obci jiné, resp. zánikem obce,
- f) rozpuštěním zastupitelstva obce.⁵⁵

Důvodem vyslovení zániku mandátu člena zastupitelstva obce příslušným zastupitelstvem, je dle § 55 odst. 3 zákona o volbách do zastupitelstev obcí:

- a) pravomocné rozhodnutí soudu, kterým se odsuzuje člena zastupitelstva obce k nepodmíněnému trestu odnětí svobody,
- b) ztráta volitelnosti člena zastupitelstva obce,

---

⁵⁵ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva* [online]. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017 [cit. 2021-10-30]. ISBN 978-80-7552-720-2. Dostupné z: www.wolterskluwer.cz/obchod, Kapitola VIII, § 2.1.

c) neslučitelnost funkcí.

Právní skutečnosti, na základě kterých dochází k zániku mandátu člena zastupitelstva, můžeme dále rozdělit do dvou skupin. První skupinou jsou právní skutečnosti, kterými dochází k zániku zastupitelstva jako celku a druhou skupinu tvoří ty skutečnosti, které se týkají pouze jednoho konkrétního zastupitele.

3.1 Zánik mandátu odmítnutím slibu člena zastupitelstva

Jednou ze základních a stěžejních povinností člena zastupitelstva územního samosprávného celku je složení slibu. Složení slibu má slavnostní a symbolický charakter, jímž se člen zastupitelstva, jakožto zvolený zástupce občanů obce či kraje, zavazuje hájit jejich zájmy i zájmy územního samosprávného celku a že se bude při výkonu svého mandátu řídit Ústavou České republiky a zákony České republiky. Nesplnění této zásadní povinnosti má za následek zánik mandátu člena zastupitelstva. K zániku mandátu nedochází nesložením slibu, ale odmítnutím složení slibu.⁵⁶

Odmítnutí složení slibu člena zastupitelstva obce je vědomý projev vůle, kterým člen zastupitelstva odmítá složit zákonný slib.⁵⁷ Jedná se o takový projev vůle, ze kterého jasně vyplývá, že zastupitel slib složit nechce. Zákon nestanovuje formu, kterou má k odmítnutí slibu dojít. K odmítnutí zákonem předepsaného slibu může tedy dojít výslovně i konkludentně.

K odmítnutí složení slibu konkludentním způsobem dochází v případě, kdy je člen zastupitelstva vyzván k samotnému složení slibu, který je dle § 69 odst. 3 zákona o obcích složen prohlášením slova „slíbují“ a stvrzením tohoto prohlášení podpisem. Člen zastupitelstva obce tak odmítne složit slib tím, že odmítne pronést slovo „slíbují“, nebo odmítne stvrdit prohlášení o složení slibu svým podpisem, či dokonce zůstane na výzvu zcela nečinný.

Je však žádoucí, aby člen zastupitelstva obce odmítl složit slib v takové formě, ze které nevzniknou pochybnosti o tom, zda k odmítnutí složení slibu došlo či nikoliv. K odmítnutí složení slibu člena zastupitelstva obce by mělo tedy docházet výslovně, a to buď ústně, či písemně.

---

⁵⁶ MORAVEC, Ondřej a Filip RIEGEL. Zánik mandátu člena zastupitelstva obce. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2004, 12(1), 67-72. ISSN 1210-9126, s. 69.

⁵⁷ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J. *Zákon o obcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 378.

K ústnímu odmítnutí složení slibu člena zastupitelstva dochází přímo na zasedání zastupitelstva obce v okamžiku skládání slibu. O ústním odmítnutí složení slibu na zasedání zastupitelstva se provede záznam do zápisu ze zasedání zastupitelstva. Písemné odmítnutí složení slibu je doručováno do rukou starosty obce a zpravidla k němu dochází dříve, než dojde k ustavujícímu zasedání zastupitelstva, na kterém člen zastupitelstva skládá slib.⁵⁸

Písemné odmítnutí složení slibu musí být podepsáno, avšak není vyžadován úředně ověřený podpis člena zastupitelstva.⁵⁹

Dalším způsobem, kterým, v souvislosti se složením slibu, dojde k zániku mandátu člena zastupitelstva, je složení slibu s výhradou. Zákon o obcích nikterak nevyklučuje možnost složit slib v jiné formě, proto pokud člen zastupitelstva namísto slova „slibuji“ pronese slovo „souhlasím“, nepůjde o složení slibu s výhradou, jelikož tímto projevem vůle není pochyb o tom, že člen zastupitelstva chce slib skutečně složit. O složení slibu s výhradou se bude jednat v té chvíli, kdy se člen zastupitelstva obce vymezí proti obsahu samotného slibu.⁶⁰ Jde například o případ, kdy namísto slova „slibuji“ pronese antonymum „neslibuji“, nebo za slovem „slibuji“ použije odporovací spojku „ale“. Pokud člen zastupitelstva obce připojí ke slovu „slibuji“ dovětek, který však nebude odporovat podstatě slibu, o složení slibu s výhradou se taktéž nejedná.

Za odmítnutí složení slibu člena zastupitelstva obce nelze považovat neúčast člena na ustavujícím zasedání zastupitelstva. Stejně tak k zániku mandátu člena zastupitelstva obce nedojde v případě, kdy by nebyl vyzván k složení slibu či by se na jeho složení během ustavujícího zasedání zapomnělo. Podstatné není ani to, zda je slib složen ihned na začátku zasedání zastupitelstva. Jedná se pouze o „pořádkové pravidlo“ a nelze tedy považovat za odmítnutí složení slibu situaci, kdy je slib člena zastupitelstva složen v průběhu či na konci zasedání.⁶¹

Mandát člena zastupitelstva obce zaniká okamžikem odmítnutí složit slib, nebo okamžikem složení slibu s výhradou. Ačkoliv tak zákon výslovně nestavuje,

---

⁵⁸ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5, s. 176.

⁵⁹ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J. *Zákon o obcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 379.

⁶⁰ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J. *Zákon o obcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 379.

⁶¹ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J. *Zákon o obcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 377.

odmítnutí složení slibu nebo odmítnutí složení slibu s výhradou není možné vzít zpět. Mandát člena zastupitelstva obce je tak možné znovu získat jen volbami.

3.2 Zánik mandátu písemnou rezignací člena zastupitelstva

Dalším způsobem zániku mandátu člena zastupitelstva obce je dle § 55 odst. 2 písm. b) zákona o volbách do zastupitelstev obcí rezignace, ke které dochází z vlastní vůle člena zastupitelstva. Je to projev principu svobodného výkonu volebního práva, který úzce souvisí s principem svobodných voleb⁶². Rozlišujeme rezignaci u prostého člena zastupitelstva obce a u člena zastupitelstva vykonávajícího funkci starosty obce.

Rezignací se rozumí určitý právní úkon, ze kterého musí jasně vyplývat, kdo jej činí a co je jeho obsahem. „*Jde o projev vůle směřující ke vzniku, změně nebo zániku těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým právem spojují.*“⁶³ Rezignace musí být dostatečně určitá, aby nedošlo ke vzniku jakýchkoliv pochybností. Musí z ní být jednoznačně patrné, že se týká mandátu člena zastupitelstva obce, jelikož člen zastupitelstva může zastávat v rámci obce vícero funkcí, a pokud by podaná rezignace byla příliš určitá, musí být člen zastupitelstva obce vyzván, aby své učiněné podání blíže upřesnil. Učiněnou rezignací člena zastupitelstva není možné vzít zpět. Mandát může být získán zpět jen novými volbami.⁶⁴

Rezignace prostého člena zastupitelstva obce musí být provedena v zákonem předepsané formě, jinak je neplatná. Člen zastupitelstva obce podává rezignaci písemně. Pokud člen zastupitelstva učiní rezignaci na svůj mandát ústním prohlášením na zasedání zastupitelstva, je takto učiněná rezignace právně irelevantní a nebude k ní přihlíženo. Člen zastupitelstva obce podává svou rezignaci do rukou starosty obce. Účinky rezignace nastávají doručením, resp. doručením starostovi obce. Rezignace se považuje za doručenou také tehdy, kdy je dodána na podatelnu obecního úřadu či do datové schránky. Za doručenou rezignaci starostovi

---

⁶² FILIP, Jan. K některým problémům zániku mandátu člena obecního zastupitelstva. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 1993, 1(2), 12-30. ISSN 1210-9126, s. 20.

⁶³ ODBOR VEŘEJNÉ SPRÁVY, DOZORU A KONTROLY A ODBOR VŠEOBECNÉ SPRÁVY. *Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků: Správa obce v době mezi konáním voleb do zastupitelstva obce a zvolením nových obecních orgánů (včetně pravidel pro svolání ustavujícího zasedání nově zvoleného zastupitelstva obce)* [online]. Třetí vydání. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2018 [cit. 2021-11-06]. ISBN 978-80-87544-86-0, s. 66. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/odk2/soubor/metodicke-doporuceni-blue-06-2-web-pdf.aspx>.

⁶⁴ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5, s. 176.

obce se považuje ta rezignace, kterou přijme zaměstnanec obecního úřadu oprávněný přijímat korespondenci určenou obecním orgánům a funkcionářům obce a opatří ji podacím razítkem.⁶⁵ To neplatí při rezignaci člena zastupitelstva obce, který vykonává funkci starosty. Městský soud se k tomu vyjádřil ve svém rozsudku. „*Nepostačí osobní doručení na podatelnu obecního úřadu ani doručení místostarostovi obce. K takto učiněné rezignaci nelze přihlídnout.*“⁶⁶ Na platnost a účinnost rezignace nemá žádný vliv uvedení data, ke kterému se chce člen zastupitelstva obce vzdát svého mandátu, je tedy právně bezvýznamné.

Z dikce zákona je jasné, že k zániku mandátu člena zastupitelstva obce dochází dnem doručení písemné rezignace starostovi obce (§ 55 odst. 2 písm. b) OZř). Toto ustanovení s sebou nese řadu nejasností, jelikož není přesně určený okamžik zániku mandátu člena zastupitelstva obce, jako je tomu například v právní úpravě vztahující se k členovi krajského zastupitelstva, jehož mandát výslovně zaniká okamžikem doručení rezignace hejtmanovi kraje⁶⁷. Nevíme tedy, zda k zániku mandátu člena zastupitelstva obce dochází zpětně k počátku dne, ve kterém byla rezignace doručena nebo až uplynutím daného dne.

Z hlediska právní jistoty je zpětná působnost rezignace problematická v tom, že člen zastupitelstva obce může rezignaci podat do rukou starosty obce kdykoliv během dne, například po zasedání zastupitelstva obce, na kterém se aktivně účastnil hlasování nebo po oddání snoubenců, a tato situace by měla za následek neplatnost jeho hlasování či v případě uzavření manželství jeho zdánlivost. Ustanovení § 56 odst. 1 zákona o volbách do zastupitelstva obcí, které říká, že na uvolněný mandát nastupuje za člena zastupitelstva obce náhradník „*dnem následujícím po dni, kdy došlo k zániku mandátu*“, však nasvědčuje tomu, že k zániku mandátu člena zastupitelstva nastává uplynutím dne, ve kterém byla rezignace doručena starostovi obce.

Zákonodárce měl při tvorbě ustanovení § 55 odst. 2 písm. b) zákona o volbách do zastupitelstev obcí použít přesnější časovou konstrukci, například stejně

---

⁶⁵ ODBOR VEŘEJNÉ SPRÁVY, DOZORU A KONTROLY A ODBOR VŠEOBECNÉ SPRÁVY. *Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků: Správa obce v době mezi konáním voleb do zastupitelstva obce a zvolením nových obecních orgánů (včetně pravidel pro svolání ustavujícího zasedání nově zvoleného zastupitelstva obce)* [online]. Třetí vydání. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2018 [cit. 2021-11-07]. ISBN 978-80-87544-86-0, s. 66. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/odk2/soubor/metodicke-doporuceni-blue-06-2-web-pdf.aspx>.

⁶⁶ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10.12.2020, sp zn. 11 A 69/2020-74.

⁶⁷ Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů; § 48 odst. 2 písm. c).

jako v případě zániku mandátu člena zastupitelstva kraje „okamžikem doručení“ nebo „uplynutím dne“ či „dnem následujícím po dni“.⁶⁸

Člen zastupitelstva obce vykonávající funkci starosty obce podává dle zákona o volbách do zastupitelstev obcí rezignaci na svůj mandát na zasedání zastupitelstva obce. Na rozdíl od prostého člena zastupitelstva obce může podat rezignaci jak v písemné, tak i ústní formě, neboť v zákoně není v jeho případě forma výslovně stanovena. Starosta obce může rezignovat na zasedání zastupitelstva obce i v té chvíli, kdy zastupitelstvo není usnášeníschopné, jelikož se o rezignaci nehlasuje.⁶⁹ Pokud se starosta obce nemůže z jakéhokoliv důvodu účastnit zasedání zastupitelstva, existuje i v tomto případě možnost, jak podat rezignaci. Nejprve rezignuje na svou funkci starosty obce a následně zašle písemnou rezignaci jako řadový člen zastupitelstva.⁷⁰

3.3 Zánik mandátu úmrtím člena zastupitelstva

Mandát člena zastupitelstva obce zaniká dle § 55 odst. 2 písm. c) zákona o volbách do zastupitelstev obcí úmrtím člena zastupitelstva. Jelikož člen zastupitelstva vykonává svůj mandát osobně a není možné ho nikým zastoupit, zaniká smrtí člena zastupitelstva i jeho mandát. Mandát člena zastupitelstva obce zaniká okamžikem jeho úmrtí, který je nutné určit s maximální přesností, v nejlepším případě s přesností na minuty, a to pomocí všech dostupných a důvěryhodných skutečností⁷¹.

Smrt člověka je významnou právní událostí, která způsobuje řadu právních následků.⁷² Nejzásadnějším právním následkem smrti je zánik právní osobnosti, kterou se dle občanského zákoníku rozumí „*způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti*“⁷³. Definování pojmu smrti a jejího přesného okamžiku (momentum mortis) je vymezeno výlučně lékařské vědě, do kompetence práva úprava této problematiky nespadá, a proto v právním řádu nenalzáme žádnou

---

⁶⁸ MORAVEC, Ondřej a Filip RIEGEL. Zánik mandátu člena zastupitelstva obce. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2004, 12(1), 67-72. ISSN 1210-9126, s. 70.

⁶⁹ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5, s. 176.

⁷⁰ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J. *Zákon o obcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 381.

⁷¹ MORAVEC, Ondřej a Filip RIEGEL. Zánik mandátu člena zastupitelstva obce. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2004, 12(1), 67-72. ISSN 1210-9126, s. 69.

⁷² FRINTA, O. § 23 [Trvání právní osobnosti člověka]. In: ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J., a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2021-11-13]. ASPI_ID KO89_a2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁷³ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů; § 15 odst. 1.

obecnou definici těchto pojmů. Setkáváme se pouze s legálním vymezením⁷⁴ pojmu smrti v transplantačním zákoně⁷⁵, které však slouží pouze pro účely tohoto zákona.

Jelikož je smrt důležitou právní událostí vyvolávající závažné právní důsledky, je zásadní ji náležitě prokázat. Prokázání smrti je dle občanského zákoníku možné několika způsoby. Obvyklým způsobem prokázání smrti člověka je veřejnou listinou, tj. úmrtím listem, který se vydává na základě bezpečné identifikace a ohledání těla zemřelého (§ 26 odst. 1 ObčZ). Pokud není možné prokázat smrt člověka tímto způsobem, ale je možné ji prokázat jinak, na základě jiného důkazu, prohlásí soud tohoto člověka za mrtvého, jelikož se smrt jeví vzhledem k okolnostem jako jistá. Soud ve svém rozhodnutí určí den, resp. okamžik, který je okamžikem smrti (§ 26 odst. 2 ObčZ). Okamžik smrti uvedený v úmrtím listě či v rozhodnutí soudu je tak okamžikem zániku mandátu člena zastupitelstva obce.

Existují však situace, kdy se pouze domníváme, že člověk zemřel, a existuje tak pouhá pravděpodobnost o jeho smrti. Tato situace zpravidla nastává u osoby, která je nejprve prohlášena za nezvěstnou a následně je soudem, na žádost osoby, která na tom má právní zájem, prohlášena za mrtvou. Prohlášení člověka za mrtvého vyvolává stejné právní účinky, jako by nastala jeho smrt.⁷⁶ Soud ve svém rozhodnutí stanoví konkrétní den, který je dnem smrti nezvěstného člověka, a kterým také dojde k zániku mandátu člena zastupitelstva obce. Tato situace může ale vyvolat jisté nežádoucí účinky. Pokud se prokáže, že člen zastupitelstva obce, který byl prohlášen za mrtvého, žije, jeho mandát se již neobnovuje.⁷⁷

3.4 Zánik mandátu dnem voleb do zastupitelstva

Dalším způsobem zániku mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku vyplývajícím přímo ze zákona je zánik mandátu dnem voleb do zastupitelstva územního samosprávného celku. Jedná o způsob zániku mandátu, který se týká zastupitelstva jako celku, zaniknou tedy mandáty všech jeho členů.

---

⁷⁴ Smrtí se rozumí „nevratná ztráta funkce celého mozku, včetně mozkového kmene, nebo nevratná zástava krevního oběhu“.

⁷⁵ Zákon č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 2 písm. e).

⁷⁶ FRINTA, O. § 71 [Prohlášení za mrtvého, lze-li mít důvodně za to, že člověk zemřel]. In: ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J., a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2021-11-13]. ASPI_ID KO89_a2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁷⁷ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5, s. 176.

S problematikou tohoto způsobu zániku mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku úzce souvisí ústavní zakotvení funkčního období zastupitelstva. Funkční období zastupitelstva obce či kraje je dle čl. 102 odst. 2 Ústavy čtyřleté. U členů zastupitelstva obce nedochází k zániku mandátu uplynutím funkčního období, ale k zániku mandátu dnem voleb do zastupitelstva obce, tak jak je stanoveno § 55 odst. 2 písm. d) zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Ústavně zaručené funkční období zastupitelstva tak může být v rozmezí několika dnů zkráceno z důvodu uskutečnění voleb, které probíhají v zákonem určených dnech, jimiž jsou, jak jsem již zmínila, pátek a sobota. Je více než žádoucí, aby takováto změna byla co nejmenšího rázu, aby nedošlo k zásadnímu narušení ústavního principu čtyřletého funkčního období.⁷⁸ Zákon o volbách do zastupitelstev obcí ale v žádném ze svých ustanovení nestanovuje, jak dlouho před uplynutím funkčního období zastupitelstva má dojít k vyhlášení a samotnému konání voleb do zastupitelstva obce.

Dnem voleb, kterým dochází k zániku mandátu všech členů zastupitelstva, se dle ustanovení § 3 odst. 3 zákona o volbách do zastupitelstev obcí rozumí první den voleb. Mandáty členů zastupitelstva obce tak zanikají uplynutím prvního dne voleb. Od této chvíle nemá obec, až do ukončení hlasování ve volbách, žádného zastupitele.⁷⁹ K zániku mandátu členů zastupitelstva obce dojde prvním dnem voleb také tehdy, pokud nedojde ke zvolení nového zastupitelstva z důvodu vyslovení neplatnosti voleb či hlasování. Pokud nastane situace, že k volbám do zastupitelstva obce vůbec nedojde, zanikne mandát všech členů zastupitelstva uplynutím jejich funkčního období.⁸⁰ Z ustanovení čl. 21 odst. 2 Listiny základních práv a svobod vyplývá, že se volby nesmí konat po uplynutí zákonem stanoveného funkčního, resp. volebního období, nepřipouští se tak jeho prodloužení. Funkční období může být zákonem⁸¹ prodlouženo pouze jedinou výjimkou, a to za mimořádného stavu České republiky, maximálně o 6 měsíců.

Okamžikem zániku mandátu člena zastupitelstva obce je tedy uplynutí 24. hodiny prvního dne voleb do zastupitelstva obce, na rozdíl od mandátu člena krajského zastupitelstva, který dle § 48 odst. 2 písm. a) zákona o volbách do

---

⁷⁸ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5, s. 175.

⁷⁹ MORAVEC, Ondřej a Filip RIEGEL. Zánik mandátu člena zastupitelstva obce. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2004, 12(1), 67-72. ISSN 1210-9126, s. 68.

⁸⁰ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5, s. 175.

⁸¹ Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů; čl. 10.

zastupitelstev krajů zaniká až druhým dnem voleb, a to okamžikem ukončení hlasování ve volbách. Nevzniká tedy mezidobí, ve kterém nemá územní samosprávný celek žádného člena zastupitelstva.

3.5 Zánik mandátu dnem sloučení nebo připojení obcí

Dle § 55 odst. 2 písm. e) zákona o volbách do zastupitelstva obcí zaniká mandát člena zastupitelstva obce sloučením obcí nebo připojením obce k jiné obci. Jedná se o další způsob zániku mandátu, který se netýká pouze individuálního člena zastupitelstva obce, ale vztahuje se hromadně na všechny jeho členy. Kromě zániku mandátu členů zastupitelstva obce mají tyto skutečnosti za následek zánik obce jako takové.⁸²

Sloučení obcí a připojení obce k jiné obci jsou zákonem stanovené změny území obce. Ústava ČR výslovně nezakotvuje žádná pravidla pro změny území obce, na rozdíl od předchozí právní úpravy, která v sobě nesla pravidlo, že „*hranice obce lze měnit jen s jejím souhlasem*“⁸³. Dle současné právní úpravy by byla v rozporu jakákoliv změna, která by narušovala ústavní princip práva na samosprávu.⁸⁴

Sloučení obcí spočívá v spojení dvou a více obcí v jednu nově vzniklou obec. Slučovanými obcemi jsou obce, které spolu bezprostředně sousedí. Nově vzniklá obec je tvořena územím slučovaných obcí, které sloučením zanikají. Připojení obce k jiné sousední obci spočívá v zániku připojované obce. Obec, která při připojení nezaniká, rozšíří své území o území obce připojením zanikající.

Ke sloučení obcí a připojení obce dochází na základě dohody (specifický druh veřejnoprávní smlouvy) mezi dotčenými obcemi. Pro platnost dohody o sloučení obcí, či připojení obce zákon nepožaduje souhlas jiného orgánu než obcí, jichž se územní změna přímo týká. Dohoda je dle § 19 odst. 4 zákona o obcích uzavírána na základě rozhodnutí zastupitelstev dotčených obcí, jestliže do 30 dnů od jeho zveřejnění není v této věci podán návrh na konání místního referenda. Pokud dojde k uskutečnění místního referenda, je pro uzavření dohody nezbytné souhlasné rozhodnutí místního referenda. Výčet náležitostí dohody o sloučení obcí

---

⁸² MORAVEC, Ondřej a Filip RIEGEL. Zánik mandátu člena zastupitelstva obce. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2004, 12(1), 67-72. ISSN 1210-9126, s. 68.

⁸³ Ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava československé socialistické republiky, ve znění ústavního zákona č. 294/1990 Sb.; § 87 odst. 1.

⁸⁴ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část. 9. vydání*. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, s. 92.

nebo o připojení obce nalezneme v § 19 odst. 5 zákona o obcích. Jedná se například o určení dne, měsíce a roku, ke kterému dochází k územní změně, ačkoliv z § 24 zákona o obcích vyplývá, že ke sloučení obcí a připojení obce může dojít pouze k počátku kalendářního roku a uvedení dohodnutého názvu obce v případě sloučení obcí. Pokud se slučované obce na názvu nové obce nedohodnou, rozhodne o tom Ministerstvo vnitra (§ 19 odst. 2 OZř).

Právním nástupcem slučovaných obcí a připojované obce je vždy obec, a to obec vzniklá sloučením nebo obec, která při připojení obce nezanikla. Nově vzniklá obec je právním nástupcem jak v soukromoprávní, tak ve veřejnoprávní oblasti.⁸⁵

Důsledkem těchto územních změn tedy není pouze zánik slučovaných obcí či připojované obce, jakožto samostatných subjektů práva, ale dochází také k zániku jejich orgánů. Sloučením obcí zanikají zastupitelstva sloučených obcí, a tudíž i mandáty jejich členů. Důsledkem vzniku nové obce je tak konání nových voleb do zastupitelstva obce dle ustanovení § 58 odst. 1 písm. c) zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Připojením obce k jiné obci zaniká zastupitelstvo a mandáty jeho členů pouze v obci, která se připojuje. Zastupitelstvo obce, která připojením nezanikla, zůstává nadále ve své funkci.⁸⁶

Okamžikem, ke kterému dochází k zániku mandátu členů zastupitelstva obce, je v tomto případě den zániku obce, resp. sloučení obcí a připojení obce k jiné obci.

3.6 Zánik mandátu člena zastupitelstva rozpuštěním zastupitelstva

Další skutečností, na základě které dochází k zániku mandátu člena zastupitelstva obce přímo ze zákona, je rozpuštění zastupitelstva obce. Tento způsob zániku mandátu však nenalezneme ve výčtu § 55 odst. 2 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Zákonnou úpravu rozpuštění zastupitelstva obce nalezneme v § 89 zákona o obcích.

Rozpuštění zastupitelstva je silným zásahem do ústavou zaručeného práva na samosprávu. Jakýkoliv zásah do činnosti zastupitelstva obce, jakožto nejvyššího

---

⁸⁵ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J. *Zákon o obcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 130-131.

⁸⁶ MORAVEC, Ondřej a Filip RIEGEL. Zánik mandátu člena zastupitelstva obce. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2004, 12(1), 67-72. ISSN 1210-9126, s. 68-69.

orgánu obce, lze uskutečnit jen ve výjimečných případech. Z dikce čl. 101 odst. 4 Ústavy ČR je možno učinit zásahy do činnosti územního samosprávného celku pouze, vyžaduje-li to ochrana zákona a pouze zákonem stanoveným způsobem.

Důvodem pro rozpuštění zastupitelstva obce je situace, kdy:

- a) zastupitelstvo obce se nesejde po dobu delší než 6 měsíců, aby bylo usnášeníschopné (§ 89 odst. 1 OZř),
- b) zastupitelstvo obce nesplní povinnost vyhlásit místní referendum, o které rozhodl soud. Zastupitelstvo obce tímto odpírá občanům obce realizaci práva na samosprávu (§ 89 odst. 2 OZř).

Orgánem oprávněným k rozpuštění zastupitelstva obce je v obou případech Ministerstvo vnitra. Mandát člena zastupitelstva obce zaniká okamžikem, kdy je doručeno rozhodnutí Ministerstva vnitra o rozpuštění zastupitelstva obce.⁸⁷

Proti rozhodnutí Ministerstva vnitra o rozpuštění zastupitelstva se může obec bránit žalobou u soudu, konkrétně se jedná o žalobu ve věcech samosprávy dle ustanovení § 67 písm. b) soudního řádu správního⁸⁸, které je dle § 73 soudního řádu správního možné přiznat odkladný účinek.

Důsledkem rozpuštění zastupitelstva obce je mimo jiné také konání nových voleb do zastupitelstva obce dle ustanovení § 58 odst. 1 písm. e) zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Je více než pravděpodobné, že k zvolení nového zastupitelstva v nových volbách by došlo dříve, než bude soudem rozhodnuto o žalobě. V takovém případě je tedy žádoucí přiznat žalobě odkladný účinek, aby nedošlo k situaci, kdyby i přes rozhodnutí soudu ve prospěch obce došlo k nenávratnému zániku mandátu členů dotčeného zastupitelstva.

3.7 Zánik mandátu člena zastupitelstva rozhodnutím zastupitelstva

Mandát člena zastupitelstva zaniká, kromě způsobů vyplývajících přímo ze zákona, resp. zákonem stanoveným okamžikem, také rozhodnutím zastupitelstva, resp. vyslovením zániku mandátu. K vyslovení zániku mandátu člena zastupitelstva

---

⁸⁷ MORAVEC, Ondřej a Filip RIEGEL. Zánik mandátu člena zastupitelstva obce. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2004, 12(1), 67-72. ISSN 1210-9126, s. 68.

⁸⁸ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších právních předpisů.

obce dochází na základě důvodů uvedených v § 55 odst. 3 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Jedná se o:

- a) ztrátu volitelnosti,
- b) pravomocné odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody,
- c) neslučitelnost funkcí.

Pokud jeden z těchto důvodů nastane, je zastupitelstvo povinno vyslovit zánik mandátu člena zastupitelstva obce, a to na nejbližším zasedání zastupitelstva obce⁸⁹.

Zastupitelstvo obce nepostupuje při vyslovení zániku mandátu člena zastupitelstva obce formou správního řízení, jelikož vyslovení zániku mandátu není rozhodnutím správního orgánu v oblasti veřejné správy.⁹⁰

Zastupitelstvo obce vyslovuje zánik mandátu člena zastupitelstva obce formou usnesení, které se bez meškání zašle dotyčnému členovi zastupitelstva obce a také dojde k jeho vyvěšení na úřední desce obecního úřadu. Proti tomuto usnesení je člen zastupitelstva obce oprávněn podat soudu návrh na zrušení tohoto usnesení a domoci se tak své ochrany (§ 55 odst. 7 VolOb).

Mandát člena zastupitelstva obce zaniká marným uplynutím lhůty, během které se může člen zastupitelstva obce obrátit na soud, případně dnem právní moci rozsudku, kterým soud zamítne návrh (žalobu) člena zastupitelstva obce na zrušení usnesení zastupitelstva obce, kterým došlo k vyslovení zániku mandátu (§ 55 odst. 8 VolOb).

Nastane-li skutečnost, že je zastupitelstvo obce, ve věci vyslovení zániku mandátu člena zastupitelstva, nečinné, vysloví zánik mandátu ředitel krajského úřadu, který tak koná ve správním řízení v přenesené působnosti⁹¹. V případě nečinnosti zastupitelstva hlavního města Prahy či zastupitelstva kraje při vyslovení zániku mandát člena zastupitelstva, vyslovuje zánik mandátu člena zastupitelstva ministr vnitra.

Ředitel krajského úřadu (ministr vnitra), v případě nečinnosti zastupitelstva územního samosprávného celku při vyslovení zániku mandátu člena zastupitelstva,

---

⁸⁹ To vyplývá z ustanovení § 55 odst. 4 VolOb.

⁹⁰ KOPECKÝ, Martin. Mandát člena zastupitelstva v obci. *Správní právo*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2000, XXXIII(3), 129-140. ISSN 0139-6005, s. 136.

⁹¹ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J. *Zákon o obcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 382.

podá žádost o svolání mimořádného zasedání zastupitelstva, které je nutné uskutečnit do 21 dnů od doručení této žádosti (do 30 dnů v případě zastupitelstva kraje).

3.7.1 Ztráta volitelnosti člena zastupitelstva

Výkon funkce člena zastupitelstva obce a samotné získání mandátu je vázáno na splnění zákonem stanovených podmínek. Podmínky volitelnosti nalezneme v § 5 odst. 1 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Jedná se o podmínky pro výkon pasivního volebního práva, kdy členem zastupitelstva může být každý volič. Podmínky volitelnosti jsou tedy stejné jako podmínky pro aktivní volební právo dle § 4 odst. 1 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Jedná se o podmínky:

- a) českého státního občanství či občanství příslušníka jiného státu, jemuž volební právo přiznává mezinárodní smlouva publikovaná ve Sbírce mezinárodních smluv,
- b) trvalého pobytu v dané obci,
- c) dosažení věkové hranice 18 let nejpozději druhý den voleb.

Tyto podmínky musí být splněny kumulativně po celou dobu výkonu funkce člena zastupitelstva. Pokud dojde k nesplnění, byť jen jedné z podmínek, dochází ke ztrátě volitelnosti do zastupitelstva obce. Vedle naplnění zákonných podmínek je pro výkon pasivního volebního práva rozhodná neexistence překážek výkonu volebního práva dle § 4 odst. 2 písm. a) a b) zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Jedná se o překážky dlouhodobého charakteru.⁹²

Důvodem vyslovení zániku mandátu člena zastupitelstva obce pro ztrátu volitelnosti je tak ztráta občanství České republiky, ztráta či omezení způsobilosti k výkonu volebního práva, omezení osobní svobody z hlediska výkonu trestu odnětí svobody nebo změna trvalého pobytu na území jiné obce.

Specifickou a významnou podmínkou pro volitelnost do zastupitelstva obce je trvalý pobyt. Touto podmínkou se v mnoha případech zabýval také Ústavní soud, a to jak z hlediska podmínky volitelnosti člena zastupitelstva obce, tak také z hlediska zániku mandátu člena zastupitelstva obce. Je nežádoucí, aby členem zastupitelstva obce byla osoba s trvalým pobytem na území jiné obce. Je tedy

---

⁹² MORAVEC, Ondřej a Filip RIEGEL. Zánik mandátu člena zastupitelstva obce. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2004, 12(1), 67-72. ISSN 1210-9126, s. 71.

rozhodující tzv. faktický pobyt na území dané obce, nikoliv již zmíněný formální pobyt.

O problematice trvalého pobytu pojednává Ústavní soud ve svém nálezu: „*Trvalý pobyt lze považovat za standardní podmínku k nabytí volebního práva a k jeho výkonu. Pokud tedy zákon v §§ 6 a 7 vymezuje, že členem zastupitelstva v obci může být zvolen každý volič, který má v obci trvalý pobyt, tedy je v obci oprávněn volit, nelze takovou podmínku považovat za neústavní, neboť nepochybně z takto konstruované podmínky volitelnosti lze dovodit, že na samosprávě společenství občanů se mají podílet pouze ti, kteří do tohoto společenství také patří. ... Ústavní soud proto zastává názor, že ke ztrátě volitelnosti, a tedy i k zániku mandátu, dochází na základě skutečnosti, že došlo ke změně trvalého pobytu mimo obvod obce. Tuto právní skutečnosti nelze zhojit ani anulovat. ... Je-li zákonem podmínka trvalého pobytu stanovena jako *condicio sine qua non*⁹³ volitelnosti do orgánu obce, nutno s ní také jako s takovou ze strany zastupitelů zacházet ... Jinak řečeno, nelze být občanem jedné obce pro účely jedné oblasti veřejného práva a občanem obce druhé pro jinou oblast veřejného práva.“⁹⁴*

Nastane-li ztráta volitelnosti a následně zanikne mandát člena zastupitelstva obce, zákon v žádném ze svých ustanovení nestanovuje možnost znovuoobnovení zaniklého mandátu během volebního období, ani za předpokladu, že by došlo ke zhojení některé z podmínek. Mandát člena zastupitelstva lze znovu nabýt pouze znovuzvolením v nových volbách do zastupitelstev obcí, resp. na základě vyjádření vůle voličů.⁹⁵

Zákon nepřipouští členovi zastupitelstva obce ani krátkodobé přerušení trvalého pobytu v dané obci během volebního období. Mandát člena zastupitelstva obce tak zaniká vždy, při jakékoliv změně trvalého pobytu, a to okamžikem vyslovení zániku jeho mandátu zastupitelstvem obce. Pokud bude člen zastupitelstva obce podmínku trvalého pobytu, v době rozhodování zastupitelstva, znovu splňovat, dojde k vyslovení zániku mandátu i v tomto případě.⁹⁶

---

⁹³ Podmínka, bez které nelze.

⁹⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 10.10.2000, sp. zn. IV. ÚS 420/2000.

⁹⁵ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5, s. 177.

⁹⁶ MORAVEC, Ondřej a Filip RIEGEL. Zánik mandátu člena zastupitelstva obce. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2004, 12(1), 67-72. ISSN 1210-9126, s. 71.

3.7.2 Pravomocné odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody

Dalším důvodem pro vyslovení zániku mandátu člena zastupitelstva obce je dle § 55 odst. 2 písm. a) zákona o volbách do zastupitelstev obcí pravomocné rozhodnutí soudu, kterým se člen zastupitelstva obce odsuzuje k nepodmíněnému trestu odnětí svobody.

K vyslovení zániku mandátu člena zastupitelstva obce dochází v důsledku uložení onoho nepodmíněného trestu odnětí svobody pravomocným odsuzujícím rozsudkem, nikoliv na základě pouhého odsouzení za trestný čin. Platí zde zásada presumpce nevin. Není možné vyslovit zánik mandátu člena zastupitelstva před okamžikem nabytí právní moci soudního rozhodnutí.⁹⁷

Mandát člena zastupitelstva tak nezaniká ani v případě uložení jiného druhu trestu.⁹⁸ Nejvyšší soud v jednom ze svých rozsudků dovedl, že důvodem pro zánik mandátu člena zastupitelstva nemůže být rozhodnutí o uložení trestu zákazu činnosti. *„Trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce člena zastupitelstva všech územních samosprávných celků nemá oporu v zákoně, protože nevyhovuje žádnému z kritérií, s nimiž trestní zákon v případě uložení trestu zákazu činnosti počítá a navíc zasahuje do právních předpisů upravujících vznik a zánik mandátu členů zastupitelstev územně samosprávných celků a ve své podstatě tak znamená odnětí pasivního volebního práva osobě, které byl uložen.“*⁹⁹

Pro vyslovení zániku mandátu člena zastupitelstva obce není rozhodující okamžik nástupu do výkonu trestu odnětí svobody, jako je tomu u zákonné překážky výkonu pasivního volebního práva dle § 4 odst. 2 písm. a) zákona o volbách do zastupitelstev obcí, proto je možné, aby osoba, která byla pravomocně odsouzena, získala mandát člena zastupitelstva obce. Dále není pro vyslovení zániku mandátu člena zastupitelstva obce rozhodující skutečnost případného upuštění od potrestání, na základě prezidentské milosti či amnestie, jelikož zde stále existuje pravomocný odsuzující rozsudek, pro který dojde k vyslovení zániku mandátu člena zastupitelstva obce. Je-li však prezidentskou milostí zahlazeno odsouzení a vina člena zastupitelstva obce, hledí se něho jako na osobu, která nikdy

---

⁹⁷ KOLMAN, Petr. Vznik a zánik mandátu podle nového volebního zákona. *Epravo.cz* [online]. Praha: Epravo.cz, 2002 [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vznik-a-zanik-mandatu-podle-noveho-volebniho-zakona-18872.html>.

⁹⁸ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J. *Zákon o obcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 382.

⁹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2007, sp. zn. 4 Tz 167/2006.

nebyla odsouzena za trestný čin. K zániku mandátu člena zastupitelstva nedojde, jestliže v okamžiku, kdy bude zastupitelstvo obce rozhodovat o vyslovení zániku mandátu, bude již existovat rozhodnutí prezidenta republiky. Nicméně pokud k omilostnění dojde až po vyslovení zániku mandátu člena zastupitelstva obce, mandát se již neobnovuje.¹⁰⁰

3.7.3 Neslučitelnost funkce člena zastupitelstva

Posledním důvodem pro vyslovení zániku mandátu člena zastupitelstva obce obecním zastupitelstvem je vznik neslučitelnosti funkce člena zastupitelstva obce s některými dalšími funkcemi.

Funkce člena zastupitelstva obce (resp. i města, územně členěného statutárního města a hlavního města Prahy) je dle § 5 odst. 2 zákona o volbách do zastupitelstev obcí neslučitelná s funkcí:

- a) vykonávanou zaměstnancem příslušné obce, který je zařazen do obecního úřadu této obce,
- b) vykonávanou zaměstnancem, který je zařazen do pověřeného obecního úřadu, krajského nebo finančního úřadu.

Specifická situace navíc nastává u člena zastupitelstva územně členěného statutárního města a hlavního města Prahy. K neslučitelnosti funkce člena zastupitelstva městského obvodu nebo městské části dojde, nejen v případě výkonu funkce zaměstnance úřadu příslušného městského obvodu či městské části, ale také v případě, kdy je člen zastupitelstva zaměstnancem magistrátu daného územně členěného statutárního města či hlavního města Prahy. Totéž platí i naopak.¹⁰¹

K neslučitelnosti funkce dochází pouze při splnění alespoň jedné ze zákonných podmínek uvedených v § 5 odst. 3 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. První podmínkou je přímý výkon státní správy daného zaměstnance ve vztahu k územní působnosti dané obce. Z tohoto hlediska se zkoumá náplň práce daného zaměstnance. Druhou podmínkou, pro kterou dochází k neslučitelnosti funkce člena zastupitelstva obce, je skutečnost, že se jedná o zaměstnance, který byl do funkce, kterou zastává, jmenován starostou (resp. i primátorem), nebo radou obce.

---

¹⁰⁰ KOPECKÝ, Martin. Mandát člena zastupitelstva v obci. *Správní právo*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2000, XXXIII(3), 129-140. ISSN 0139-6005, s. 134-135.

¹⁰¹ Neslučitelnost funkcí u zastupitelů obcí. *Ministerstvo vnitra České republiky: Volby* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2021 [cit. 2021-12-05]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/volby/clanek/neslucitelnost-funkci-u-zastupitelu-obci.aspx>.

Posuzování konkrétních případů neslučitelnosti funkcí přísluší dle § 55 odst. 3 písm. c) zákona o volbách do zastupitelstev obcí výlučně zastupitelstvu obce.¹⁰² Krajský soud v Ústí nad Labem se k tomu vyjádřil ve svém usnesení. „Řešení neslučitelnosti funkcí členů zastupitelstev, ať již obecních, krajských, či celorepublikových zákonodárných sborů a ústředních institucí, je především otázkou těchto samotných subjektů a v neposlední řadě každého jednotlivce, kdo v něm zasedá.“¹⁰³ Dle citovaného usnesení tak nejsou jednotlivé krajské úřady povinni, v rámci výkonu dozorčí činnosti nad samostatnou působností obcí, vyhledávat k přezkoumání eventuální neslučitelnosti funkcí členů zastupitelstev obcí, spadajících do územního obvodu daného kraje. Krajské úřady jsou povinni jednat až v situaci pozitivního zjištění neslučitelnosti funkcí.

Výkon funkce neslučitelné s funkcí člena zastupitelstva obce není překážkou zvolení za člena zastupitelstva obce¹⁰⁴. Dle § 55 odst. 6 zákona o volbách do zastupitelstev obcí nevysloví zastupitelstvo obce u člena zastupitelstva, u kterého okamžikem zvolení došlo ke vzniku neslučitelnosti funkcí, zánik jeho mandátu ihned na ustavujícím zasedání, ale poskytne mu lhůtu k nápravě. Člen zastupitelstva obce je oprávněn do 3 dnů po ustavujícím zasedání zastupitelstva obce učinit patřičný právní krok, kterým dojde ke skončení neslučitelného pracovního poměru. K vyslovení zániku mandátu člena zastupitelstva obce dojde teprve tehdy, pokud člen zastupitelstva obce nepředloží starostovi ve lhůtě 3 měsíců od ustavujícího zasedání doklad o tom, že důvod, pro který došlo k neslučitelnosti funkcí, pominul.

3.7.3.1 Příklady neslučitelnosti funkcí člena zastupitelstva

Konkrétním příkladem neslučitelné funkce je funkce tajemníka obecního úřadu, který vykonává působnost k dané obci. Funkce tajemníka obecního úřadu splňuje obě zákonné podmínky pro vznik neslučitelnosti funkcí. Dle § 109 odst. 1 zákona o obcích je zařazen do obecního úřadu obce a dle § 103 odst. 3 zákona o obcích je tajemník jmenován do své funkce starostou obce. Neslučitelnost funkcí

---

¹⁰² Neslučitelnost funkcí u zastupitelů obcí. Ministerstvo vnitra České republiky: Volby [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2021 [cit. 2021-12-05]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/volby/clanek/neslucitelnost-funkci-u-zastupitelu-obci.aspx>.

¹⁰³ Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 11.1.2017, sp. zn. 40 A 16/2016-24.

¹⁰⁴ KOPECKÝ, Martin. Mandát člena zastupitelstva v obci. *Správní právo*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2000, XXXIII(3), 129-140. ISSN 0139-6005, s. 135.

vzniká také v případě tajemníka, který je zařazen do nadřazeného pověřeného obecního úřadu nebo do obecního úřadu obce s rozšířenou působností.

Ke kolizi funkce člena zastupitelstva obce dochází také s funkcí matrikáře, který je zaměstnancem obce zařazeným do obecního úřadu. Výkon státní správy při výkonu této funkce vyplývá z § 3 odst. 6 zákona o matrikách¹⁰⁵.

Dalším příkladem neslučitelné funkce s funkcí člena zastupitelstva obce je také funkce vedoucího odboru obecního úřadu, kterou vykonává zaměstnanec zařazený do obecního úřadu příslušné obce, a který splňuje i druhou zákonnou podmínku pro neslučitelnost, jelikož je do této funkce dle § 102 odst. 2 písm. g) zákona o obcích jmenován na návrh tajemníka obecního úřadu radou obce.

Posledním příkladem neslučitelné funkce, kterou bych ráda uvedla, je funkce vedoucího oddělení, který vykonává státní správu k dané obci. V tomto případě je daný zaměstnanec zaměstnancem zařazeným do obecního úřadu. Totéž platí i pro zaměstnance ve funkci vedoucího oddělení zařazeného do pověřeného obecního úřadu, krajského úřadu či úřadu finančního.¹⁰⁶ Tímto případem neslučitelnosti se zabýval Krajský soud v Ostravě, kdy navrhovatelka v řízení tvrdila, že v rámci své pracovní náplně nevykonává přímý výkon státní správy, ale že tyto úkoly plní přímo pracovníci jejího oddělení. Soud dospěl k tomuto závěru. *„Pokud státní správu přímo vykonávají podřízení navrhovatelky a navrhovatelka je řídí, organizuje a kontroluje, pak také navrhovatelka vykonává přímo státní správu, čímž je naplněna podmínka podle § 5 odst. 3 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, pro neslučitelnost funkcí podle § 5 odst. 2 téhož zákona.“*¹⁰⁷ Pro zánik mandátu člena zastupitelstva obce je také irelevantní případné vyloučení z výkonu státní správy. K tomuto závěru dospěl Krajský soud v Hradci Králové ve svém usnesení. *„Skutečnost, že zaměstnanec pověřeného obecního úřadu je vyloučen z projednávání a rozhodování věci, která se týká obce, v níž je současně zastupitelem, nemá vliv na zánik jeho mandátu člena zastupitelstva podle § 55 odst.*

---

¹⁰⁵ Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁶ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva* [online]. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017 [cit. 2021-12-07]. ISBN 978-80-7552-720-2. Dostupné z: www.wolterskluwer.cz/obchod, Kapitola VIII, § 2.1.

¹⁰⁷ Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. dubna 2011, sp. zn. 22 A 52/2011-13.

4 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů.¹⁰⁸

Naproti tomu funkcemi, které jsou slučitelné s funkcí člena zastupitelstva obce, jsou například:

- a) funkce ředitele školské příspěvkové organizace, jejímž zřizovatelem je obec,
- b) funkce zaměstnance obce vykonávajícího pouze servisní, pomocné či manuální práce, či
- c) funkce strážníka obecní policie.¹⁰⁹

Funkce strážníka obecní policie není neslučitelnou funkcí, ačkoliv se sice jedná o zaměstnance obce, ale tento zaměstnanec není zařazen do obecního úřadu. Jedná se o zaměstnance obce zařazeného do obecní policie. Obecní policie je výlučným orgánem obce, kterého zřizuje zastupitelstvo obce v rámci své samostatné působnosti. Obecní policie tak není orgánem vykonávajícím státní správu, a tudíž ani její zaměstnanci tuto správu nevykonávají. Obdobná situace nastává v případě funkce zaměstnance vykonávajícího pouze pomocné práce. Zaměstnanec obce tak není vždy zaměstnancem obce zařazeným do obecního úřadu a v souvislosti s určováním, které funkce jsou neslučitelné s funkcí člena zastupitelstva obce, je důležité tyto pojmy rozlišovat a nezaměňovat je.

Zákon o volbách do zastupitelstev obcí není jediným právním předpisem, ze kterého vyplývá možná neslučitelnost funkce člena zastupitelstva obce. Dle zákona o Nejvyšším kontrolním úřadu¹¹⁰ je výkon funkce člena zastupitelstva obce neslučitelný s funkcí prezidenta, viceprezidenta a člena Nejvyššího kontrolního úřadu. Dále je výkon funkce člena zastupitelstva neslučitelný s výkonem funkce státního zástupce, s výkonem státní služby státního zaměstnance a se služebním poměrem vojáka z povolání. Dle zákona o státním zastupitelství¹¹¹ dochází k zániku funkce státního zástupce, jestliže je dotyčná osoba jmenována členem

---

¹⁰⁸ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12.5.2006, sp. zn. 30 Ca 23/2006-41.

¹⁰⁹ ODBOR VEŘEJNÉ SPRÁVY, DOZORU A KONTROLY A ODBOR VŠEOBECNÉ SPRÁVY. *Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků: Správa obce v době mezi konáním voleb do zastupitelstva obce a zvolením nových obecních orgánů (včetně pravidel pro svolání ustavujícího zasedání nově zvoleného zastupitelstva obce)* [online]. Třetí vydání. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2018 [cit. 2021-12-09]. ISBN 978-80-87544-86-0, s. 60-61. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/odk2/soubor/metodicke-doporuceni-blue-06-2-web-pdf.aspx>.

¹¹⁰ Zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů; § 10 odst. 6, § 12 odst. 7.

¹¹¹ Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších právních předpisů; § 21 odst. 1 písm. d).

zastupitelstva územního samosprávného celku. Překážkou výkonu státní služby či již samotného přijetí do státní služby státního zaměstnance je výkon funkce dlouhodobě uvolněného člena zastupitelstva územního samosprávného celku¹¹². V případě vojáka z povolání dochází, po dobu výkonu funkce člena zastupitelstva územního samosprávného celku, k přerušení služebního poměru¹¹³.

---

¹¹² Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů; § 33 odst. 1 písm. v).

¹¹³ Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů; § 11 odst. 1 písm. b).

4 Důsledky zániku mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku

Zánikem mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku dochází k uvolnění mandátu v obecním či krajském zastupitelstvu, resp. ke snížení počtu členů daného zastupitelstva. Ve většině případů dochází v důsledku zániku mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku, resp. uvolněním jeho mandátu, k nastoupení náhradníka z kandidátní listiny téže volební strany, pakliže takový náhradník existuje.

V důsledku zániku mandátu člena zastupitelstva obce může také dojít k výraznému snížení počtu členů daného zastupitelstva, konkrétně pod polovinu zákonem stanoveného počtu, či dokonce pod hranici pěti členů. V případě, že k této situaci dojde a na uvolněná místa v obecním zastupitelstvu nemohou nastoupit náhradníci, dojde dle § 58 odst. 1 písm. a) a b) zákona o volbách do zastupitelstev obcí k uskutečnění nových voleb do zastupitelstva obce. Dle § 58 odst. 4 téhož zákona je starosta dotčené obce povinen do třiceti dnů zaslat prostřednictvím krajského úřadu Ministerstvu vnitra návrh na vyhlášení nových voleb. Nové volby do zastupitelstva obce vyhlašuje Ministerstvo vnitra nejpozději do třiceti dnů ode dne podání návrhu.

Dopadem snížení počtu členů daného zastupitelstva pod polovinu či pod pětičlennou hranici není zánik zastupitelstva obce, ale dochází k výraznému omezení jeho pravomocí.¹¹⁴ Dle § 90 zákona o obcích nemůže zastupitelstvo obce rozhodovat v záležitostech dle § 84 odst. 2 a § 85 zákona o obcích. Zastupitelstvo obce v této situaci nemůže:

- a) vydávat obecně závazné vyhlášky,
- b) schvalovat rozpočet obce,
- c) zřizovat a rušit výbory,
- d) volit starostu a místostarostu,
- e) nabývat a převádět hmotné nemovité věci apod.

---

¹¹⁴ ODBOR VEŘEJNÉ SPRÁVY, DOZORU A KONTROLY A ODBOR VŠEOBECNÉ SPRÁVY. *Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků: Správa obce v době mezi konáním voleb do zastupitelstva obce a zvolením nových obecních orgánů (včetně pravidel pro svolání ustavujícího zasedání nově zvoleného zastupitelstva obce)* [online]. Třetí vydání. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2018 [cit. 2021-12-11]. ISBN 978-80-87544-86-0, s. 72. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/odk2/soubor/metodicke-doporuceni-blue-06-2-web-pdf.aspx>.

Zastupitelstvu obce je dovoleno pouze přijímat rozpočtová opatření a stanovovat pravidla rozpočtového provizoria.

Z hlediska následné správy obce po omezení pravomocí zastupitelstva obce je žádoucí rozlišovat, k jakému okamžiku došlo k zániku mandátu členů zastupitelstva obce. Jestliže došlo k zániku mandátu členů zastupitelstva v okamžiku před konáním ustanovujícího zasedání zastupitelstva, bude za správce obce pověřen až do okamžiku konání nových voleb stávající starosta a místostarosta obce. Ustavující zasedání však musí v každém případě proběhnout, především z důvodu složení slibu zbývajících členů zastupitelstva. Dojde-li k zániku mandátu členů zastupitelstva obce až po ustavujícím zasedání zastupitelstva obce, je správou obce pověřen nově zvolený starosta a místostarosta obce, a to až do okamžiku konání nových voleb.¹¹⁵

Dalším důsledkem zániku mandátu člena zastupitelstva obce je, zaniknou-li mandáty všech nově zvolených členů zastupitelstva obce a nedojde k nastoupení náhradníků na uprázdněné mandáty, jmenování správce obce. Správce obce jmenuje dle § 98 odst. 1 písm. b) zákona o obcích Ministerstvo vnitra, a to z řad státních zaměstnanců zařazených do příslušného ministerstva. Správce obce spravuje záležitosti v oblasti samostatné působnosti (např. schvaluje obecní rozpočet) a dále například svolává ustavující zasedání zastupitelstva, zastupuje obec navenek a stojí v čele obecního úřadu¹¹⁶. Činnost správce obce končí dnem konání ustanovujícího zasedání obecního zastupitelstva, či zvolením starosty obce. Správce obce je povinen na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce podat zprávu o výkonu své činnosti a také referovat o stavu majetku a hospodaření obce.¹¹⁷

4.1 Nástupnictví

Nejtypičtějším a nejčastějším důsledkem zániku mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku je nastupování náhradníků. Dojde-li v průběhu volebního období k uprázdnění mandátu v zastupitelstvu obce, nastupuje

---

¹¹⁵ ODBOR VEŘEJNÉ SPRÁVY, DOZORU A KONTROLY A ODBOR VŠEOBECNÉ SPRÁVY. *Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků: Správa obce v době mezi konáním voleb do zastupitelstva obce a zvolením nových obecních orgánů (včetně pravidel pro svolání ustanovujícího zasedání nově zvoleného zastupitelstva obce)* [online]. Třetí vydání. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2018 [cit. 2021-12-11]. ISBN 978-80-87544-86-0, s. 73. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/odk2/soubor/metodicke-doporuceni-blue-06-2-web-pdf.aspx>.

¹¹⁶ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení); § 98 odst. 2.

¹¹⁷ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva* [online]. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017 [cit. 2021-12-11]. ISBN 978-80-7552-720-2. Dostupné z: www.wolterskluwer.cz/obchod, Kapitola VIII, § 4.1.

za člena zastupitelstva, jemuž mandát zanikl, náhradník z kandidátní listiny téže volební strany, a to v pořadí dle § 45 odst. 5 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. K nastoupení náhradníka na uprázdněný mandát dochází dle § 56 odst. 1 zákona o volbách do zastupitelstev obcí dnem následujícím po dni, kdy došlo k zániku mandátu odstoupivšího člena zastupitelstva obce. Náhradník tak plynně naváže na zaniklý mandát svého předchůdce.

K nastupování náhradníků na uprázdněné mandáty v zastupitelstvu obce dochází přímo ze zákona, není tedy nutné vydání jakéhokoliv dalšího aktu.¹¹⁸ Náhradník ale musí při nastoupení na uprázdněný mandát v zastupitelstvu obce splňovat podmínky volitelnosti dle § 5 odst. 1 zákona o volbách do zastupitelstev obcí a neslučitelnosti funkcí.¹¹⁹ V případě existující neslučitelnosti funkcí náhradníka se postupuje obdobně jako při vzniku neslučitelnosti funkcí člena zastupitelstva obce ke dni zvolení, tzn. poskytne se dotčenému členovi třídní lhůta k nápravě.

Nově nastoupivšímu členovi zastupitelstva obce je předáno dle § 56 odst. 2 zákona o volbách do zastupitelstev obcí písemné osvědčení. Jedná se o doklad potvrzující skutečnost, že dotyčnému náhradníkovi vzniká a ujímá se mandátu člena zastupitelstva obce, a dále k jakému dni tato skutečnost nastává. Osvědčení je povinna předat rada obce, případně zastupitelstvo obce, není-li rada obce zřízena, a to do 15 dnů ode dne uprázdnění mandátu v zastupitelstvu obce. Toto osvědčení v zásadě nahrazuje osvědčení o zvolení, které dle § 53 zákona o volbách do zastupitelstev obcí vydává registrační úřad nově zvoleným kandidátům v komunálních volbách¹²⁰.

Osvědčení vydávané náhradníkovi má pouze deklaratorní charakter. To dovodil i Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku. „*Osvědčení ve smyslu § 56 odst. 2 zákona o volbách do zastupitelstev obcí nezakládá náhradníkovi členství v zastupitelstvu obce, nejde tak o konstitutivní správní akt. Osvědčení dle § 56 odst.*

---

¹¹⁸ ODBOR VEŘEJNÉ SPRÁVY, DOZORU A KONTROLY A ODBOR VŠEOBECNÉ SPRÁVY. *Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků: Správa obce v době mezi konáním voleb do zastupitelstva obce a zvolením nových obecních orgánů (včetně pravidel pro svolání ustavujícího zasedání nově zvoleného zastupitelstva obce)* [online]. Třetí vydání. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2018 [cit. 2022-02-14]. ISBN 978-80-87544-86-0, s. 69. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/odk2/soubor/metodicke-doporuceni-blue-06-2-web-pdf.aspx>.

¹¹⁹ *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2018*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2018, ISBN 978-80-906843-2-4, s. 25.

¹²⁰ KOPECKÝ, Martin. Mandát člena zastupitelstva v obci. *Správní právo*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2000, XXXIII (3), 129-140. ISSN 0139-6005, s. 133.

2 citovaného zákona pouze deklaruje skutečnost, že náhradník nastoupil za člena zastupitelstva, jehož mandát se uprázdnil.“¹²¹ Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku dále rozvažoval, zda u tohoto osvědčení jde o formu deklaratorního rozhodnutí či o osvědčení ve smyslu § 79 odst. 1 soudního řádu správního. Na základě svých pečlivých úvah dospěl k závěru, že „osvědčení dle § 56 odst. 2 zákona o volbách do zastupitelstev obcí je osvědčením ve smyslu § 79 odst. 1 s. ř. s., nikoli deklaratorním rozhodnutím, jímž by se závazně určovala práva či povinnosti“.

V souvislosti s osvědčením vydávaném náhradníkovi se Nejvyšší správní soud v rámci své činnosti zabýval také situací, kdy je rada obce, příp. zastupitelstvo obce, nečinné ve věci předání tohoto osvědčení. NSS ve svém rozsudku uvedl, že v případě nečinnosti příslušného orgánu ve věci předání osvědčení o tom, že se náhradník stal členem zastupitelstva obce, přechází pravomoc předání tohoto osvědčení na ředitele krajského úřadu v souladu s § 68 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Jestliže by ani ředitel krajského úřadu nesplnil tuto povinnost, je náhradník oprávněn domoci se ochrany u správního soudu podáním žaloby proti nečinnosti správního orgánu.¹²²

Pořadí náhradníků jednotlivých kandidátních listin je určeno již ukončením hlasování ve volbách a následným zjištěním volebního výsledku a nelze jej měnit. Náhradníkem se stává ten kandidát, který ve volbách do zastupitelstev obcí nezískal mandát, a to v pořadí stanoveném dle § 45 odst. 3 a 4 zákona o volbách do zastupitelstev obcí, zpravidla dle pořadí na kandidátní listině. Postavení náhradníka získá kandidát, který je kandidátem úspěšné kandidátní listiny, tedy té kandidátní listiny, která ve volbách do zastupitelstev obcí získala alespoň jeden mandát a nesestává se pouze z jednoho kandidáta.¹²³

Zákon o volbách do zastupitelstev obcí stanoví v § 57 situace, na základě kterých dochází k zániku postavení náhradníka. Postavení náhradníka zaniká smrtí dané osoby náhradníka, ztrátou volitelnosti nebo dnem konání voleb (popř. nových voleb) do zastupitelstva obce. Současná právní úprava navíc umožňuje osobě

---

¹²¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2012, sp. zn. 9 Ans 8/2012-22.

¹²² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 8. 2012, sp. zn. 8 As 84/2011-208.

¹²³ *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2018*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2018, ISBN 978-80-906843-2-4, s. 25

náhradníka podat rezignaci na své postavení. Dřívější právní úprava¹²⁴ rezignaci neumožňovala. Rezignaci podává osoba náhradníka písemně k rukám starosty (příp. primátora) obce a není možné její zpětvzetí. Postavení náhradníka pak zaniká dnem, kdy starosta obce rezignaci obdrží (§ 57 písm. b) VolOb).

Osoba náhradníka se ale naopak nemůže vzdát mandátu člena zastupitelstva obce, a to do doby, než se stane jeho členem. Podá-li náhradník rezignaci na mandát člena zastupitelstva obce, je tato rezignace neplatná.¹²⁵ K tomu se přiklonil Městský soud v Praze ve svém rozsudku ze dne 10.12.2020, sp. zn. 11 A 69/2020-74. Krajský soud v Českých Budějovicích se však s tímto názorem neztotožňuje. Ve svém rozsudku uvedl že, *„považuje takový přístup skutečně za příliš formalistický, neboť pomijí zcela jednoznačně vyjádřenou vůli náhradníků funkci zastupitele nevykonávat. Je přitom lhostejno, zda takovouto vůli vyjádřili ještě v pozici náhradníka či již coby zastupitelé, neboť výsledek je stále tentýž. Smyslem institutu náhradníka je totiž právě to, aby náhradník v případě zániku mandátu zastupitele na toto místo nastoupil. Pokud tedy náhradník ještě před zánikem funkce zvoleného zastupitele výslovně prohlásí, že se této funkce nezhostí, pak není důvod hodnotit takovýto projev vůle jinak než právě jako rezignaci na funkci náhradníka.“*¹²⁶

V případě, kdy osoba náhradníka z příslušné volební strany neexistuje, zůstává volný mandát v zastupitelstvu obce uprázdněn až do konce funkčního období (§ 56 odst. 3 VolOb). Uprázdňené místo v zastupitelstvu obce není možné obsadit jinak, není možné tento uprázdněný mandát doplnit náhradníky z jiných volebních stran. Takové počínání by bylo v rozporu se zákonem, a především s výsledky voleb a samotnou vůlí občanů obce vyjádřenou v komunálních volbách.¹²⁷

---

¹²⁴ Zákon č. 152/1994 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně a doplnění některých dalších zákonů ve znění zákonů č. 247/1995 Sb. a č. 273/2001 Sb.

¹²⁵ Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2018. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2018, ISBN 978-80-906843-2-4, s. 25.

¹²⁶ Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28.4.2021, sp. zn. 61 A 19/2020-153.

¹²⁷ ODBOR VEŘEJNÉ SPRÁVY, DOZORU A KONTROLY A ODBOR VŠEOBECNÉ SPRÁVY. Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků: Správa obce v době mezi konáním voleb do zastupitelstva obce a zvolením nových obecních orgánů (včetně pravidel pro svolání ustavujícího zasedání nově zvoleného zastupitelstva obce) [online]. Třetí vydání. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2018 [cit. 2022-02-16]. ISBN 978-80-87544-86-0, s. 69. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/odk2/soubor/metodicke-doporuceni-blue-06-2-web-pdf.aspx>.

5 Odchodné člena zastupitelstva územního samosprávného celku při zániku mandátu

V souvislosti se zánikem mandátu člena zastupitelstva obce spojuje zákon o obcích nárok na tzv. odchodné. Vedle odměny za výkon funkce člena zastupitelstva obce se jedná o další druh odměny náležející členovi zastupitelstva obce. Tento institut byl zaveden novelou zákona o obcích, konkrétně zákonem č. 99/2017 Sb. s účinností od 1. ledna 2018. Došlo k výrazné změně právní úpravy odměňování členů zastupitelstev a institut odchodného zrušil a nahradil odměnu při skončení funkčního období.¹²⁸

Nárok na odchodné vzniká členovi zastupitelstva obce ze zákona, jestliže jsou splněny zákonem stanovené podmínky. Rozhodování o nároku na odchodné ani o jeho výši není v kompetenci žádného orgánu obce.¹²⁹ Za kumulativního splnění zákonných podmínek náleží odchodné dle § 77 odst. 1 zákona o obcích pouze:

- a) neuvolněnému členovi zastupitelstva obce, zastávající funkci starosty,
- b) neuvolněnému členovi zastupitelstva obce, zastávající funkci místostarosty a
- c) uvolněnému členovi zastupitelstva obce.

Odchodné při zániku mandátu člena zastupitelstva obce náleží tomu členovi zastupitelstva, kterému zanikl mandát jak v průběhu funkčního období zastupitelstva obce, tak i v situaci, kdy k zániku mandátu člena zastupitelstva obce došlo uplynutím funkčního období daného zastupitelstva.

Prvotní podmínkou pro vznik nároku na odchodné je z logiky věci samotný zánik mandátu člena zastupitelstva obce. Odchodné dále přísluší členovi zastupitelstva obce za podmínky, že mu ke dni zániku mandátu náležela měsíční odměna za výkon funkce člena zastupitelstva obce (§ 77 odst. 1 OZř). Odměna za výkon funkce náleží dle § 72 odst. 1 zákona o obcích každému uvolněnému členovi zastupitelstva obce. Nastane-li situace, za které uvolněnému členovi zastupitelstva nenáleží, resp. není mu vyplácena měsíční odměna, například z důvodu dočasné pracovní neschopnosti, těhotenství či mateřství, nejedná se o překážku pro vznik

---

¹²⁸ PRŮCHA, P. § 77 [Odchodné]. In: KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN, P., JANEČEK, J., *Zákon o obcích: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-02-19]. ASPI_ID KO128_2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹²⁹ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J. *Zákon o obcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 449.

nároku na odchodné. Pro vznik nároku není rozhodné ani případné vzdání se měsíční odměny ze strany člena zastupitelstva obce.¹³⁰

V případě, že členovi zastupitelstva obce zanikne jeho mandát v důsledku uplynutí funkčního období zastupitelstva obce, je nutné pro vznik nároku na odchodné splnění další podmínky. Dle § 77 odst. 3 zákona o obcích nemá člen zastupitelstva nárok na odchodné, jestliže je opětovně zvolen ve volbách do zastupitelstev obcí a znovu zastává funkci uvolněného člena zastupitelstva obce nebo funkci neuvolněného starosty či místostarosty, za kterou mu náleží měsíční odměna. Podmínkou pro vznik nároku na odchodné je tedy, aby dotýčný člen zastupitelstva obce nebyl ve volbách do zastupitelstev obcí znovu zvolen do uvedených funkcí.

Další podmínkou pro vznik nároku na odchodné při zániku mandátu člena zastupitelstva obce je trestní bezúhonnost (§ 77 odst. 5 a 6 OZř). Člen zastupitelstva obce nesmí být za celou dobu výkonu své funkce pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin nebo pro nedbalostní trestný čin, který spáchal ve spojitosti s výkonem funkce člena zastupitelstva obce. Poskytování odchodného je zákonem považováno za projev „*ocenění řádného výkonu funkce člena zastupitelstva obce a jeho chování v době výkonu funkce v souladu s právním řádem*“¹³¹. Proto nastane-li situace, že by byl člen zastupitelstva obce v době výkonu své funkce pravomocně odsouzen, vznikla by překážka pro vznik nároku na odchodné. Odchodné při zániku mandátu člena zastupitelstva obce nenáleží také členovi, jehož trestní stíhání za takové trestné činy bylo podmíněně zastaveno nebo rozhodnuto o zastavení trestního stíhání či o schválení o narovnání.

Pravidla pro stanovení výše odchodného a jeho výplaty jsou vymezena v § 78 zákona o obcích. Výše odchodného při zániku mandátu člena zastupitelstva obce se odvíjí od výše měsíční odměny, která náleží členovi zastupitelstva obce za výkon jeho funkce.¹³² Pro stanovení výše odchodného je rozhodná ta měsíční odměna, která členovi zastupitelstva náležela ke dni zániku mandátu. Dalším důležitým faktorem pro výpočet odchodného je počet celých po sobě jdoucích ukončených let

---

¹³⁰ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J. *Zákon o obcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 450.

¹³¹ PRŮCHA, P. § 77 [Odchodné]. In: KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN, P., JANEČEK, J., *Zákon o obcích: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-02-19]. ASPI_ID KO128_2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹³² POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J. *Zákon o obcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 456.

výkonu funkce člena zastupitelstva obce. Zákon o obcích nehovoří o kalendářních rocích. Ukončený rok představuje dobu 12 po sobě jdoucích měsíců ve výkonu funkce.¹³³ Při výpočtu se k výši měsíční odměny připočte násobek její výše a počtu ukončených let výkonu funkce. Při výpočtu odchodného se započítávají maximálně 3 léta výkonu funkce člena zastupitelstva obce, proto výše odchodného může být maximálně čtyřnásobkem měsíční odměny, která členovi zastupitelstva náležela ke dni zániku mandátu. Vykonává-li člen zastupitelstva obce svůj mandát méně než 1 celý rok, náleží mu odchodné pouze ve výši jedné měsíční odměny.

Odchodné při zániku mandátu člena zastupitelstva obce se vyplácí při splnění všech zákonem stanovených podmínek jednorázově v nejbližším výplatním termínu. Oproti předchozí právní úpravě není možná výplata odchodného také v měsíčních splátkách, jak tomu bylo u odměny při skončení funkčního období.¹³⁴ K výplatě odchodného dojde, jestliže u člena zastupitelstva obce nenastane překážka tzv. trestní bezúhonnosti dle § 77 odst. 5 a 6 zákona o obcích. Člen zastupitelstva obce je povinen před vyplacením odchodného předložit čestné prohlášení, které deklaruje, že u něj nenastala překážka pravomocného odsouzení za trestný čin či probíhajícího trestního stíhání. Bez předložení čestného prohlášení nebude členovi zastupitelstva obce odchodné vyplaceno.

Nárok na odchodné náleží dle § 52 zákona o krajích také členovi zastupitelstva kraje.

---

¹³³ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J. *Zákon o obcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 457.

¹³⁴ PRŮCHA, P. § 78 [Stanovení výše a splatnost odchodného]. In: KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN, P., JANEČEK, J., *Zákon o obcích: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-02-20]. ASPI_ID KO128_2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

6 Soudní ochrana člena zastupitelstva územního samosprávného celku

„Základní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci, říká článek 4 naší Ústavy. Patří mezi ně nepochybně i právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců, které občanům garantuje čl. 21 Listiny. Zákonodárce svůj respekt k tomuto příkazu projevil v řadě ustanovení, která najdeme v našem volebním zákonodárství, ale též v soudním řádu správním, zákoně o Ústavním soudu apod.“¹³⁵

Člen zastupitelstva územního samosprávného celku je oprávněn domáhat se ochrany svého mandátu u správního soudu. Domáhá se ochrany veřejného subjektivního práva na výkon své zastávané funkce. Dle čl. 21 odst. 4 Listiny mají občané za rovných podmínek přístup k voleným a jiným veřejným funkcím. Ústavní soud z tohoto článku dovozuje také právo zvoleného kandidáta na nerušený výkon své funkce.¹³⁶

Zastupitel obce či kraje se domáhá ochrany obecnými žalobními návrhy a dále návrhy v rámci volebního soudnictví. Volební soudnictví je specifickou součástí správního soudnictví, a to od roku 2003, kdy nabyl účinnosti soudní řád správní. Předtím vykonávaly volební soudnictví civilní soudy.¹³⁷ Volebnímu soudnictví je v soudním řádu správním věnován čtvrtý díl hlavy druhé části třetí, konkrétně ustanovení § 88 až § 93. Specifičnost volebního soudnictví je dána procesními zvláštnostmi jednotlivých řízení a také jeho historickým vývojem.

Součástí volebního soudnictví v širším slova smyslu je ve vztahu k zániku mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku řízení ve věcech ochrany zániku mandátu člena zastupitelstva (§ 91 SŘS).

---

¹³⁵ ANTOŠ, Marek. Problémy soudního přezkumu výsledků voleb. *Právní rozhledy* [online]. C.H. Beck, 2007, 15(6) [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=mzyf63c7obza>.

¹³⁶ BARTOŇ, Michal. Čl. 21 [Právo podílet se na správě věcí veřejných, právo na rovný přístup k veřejným funkcím]. In: HUSSEINI, Faisal, BARTOŇ, Michal, KOKEŠ, Marian, KOPA, Martin a kol. *Listina základních práv a svobod. 1. vydání (1. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-812-2.

¹³⁷ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, s. 397.

6.1 Soudní ochrana člena zastupitelstva ve věcech zániku mandátu

Soudní ochrana člena zastupitelstva ve věcech zániku mandátu je specifickou součástí volebního soudnictví. „V tomto řízení totiž nejde o zpochybnění volby, nýbrž o posouzení relevance nové skutečnosti znamenající zánik mandátu.“¹³⁸ S volbami jako takovými ochrana ve věcech zániku mandátu bezprostředně nesouvisí, ale z logiky věci na ně navazuje.¹³⁹ Souvislost a zařazení ochrany ve věcech zániku mandátu do volebních věcí potvrdil také Nejvyšší správní soud ve svém usnesení. „Přezkum rozhodnutí o zániku mandátu člena zastupitelstva nepředstavuje *stricto sensu* přezkum některé z fází volebního procesu, jedná se o materii natolik intenzivně provázanou s úpravou volebního práva, že z funkčního a systémového hlediska musí převažovat zájem na podřazení obou těchto oblastí do jednotného režimu soudního přezkumu. Podle volebních zákonů totiž platí, že k zániku mandátu dochází (zejména) v důsledku překážky výkonu pasivního volebního práva, což je tradiční problematika volebního práva.“¹⁴⁰

Soudní ochrana ve věcech zániku mandátu je poskytována tomu, kdo byl zbaven mandátu v rozporu se zákonem. Ochrana ve věcech zániku mandátu dle ustanovení § 91 soudního řádu správního se týká především ochrany mandátů členů zastupitelstev obcí a krajů. Toto ustanovení se ale rovněž užije v případě zániku mandátu poslance Evropského parlamentu.¹⁴¹ Soudní ochrany ve věcech zániku mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku se lze domáhat za splnění podmínek, které jsou stanoveny zvláštními zákony, a to volebními zákony do zastupitelstev obcí a krajů.

Mandát člena zastupitelstva územního samosprávného celku zaniká, dle zákona o volbách do zastupitelstev obcí a zákona o volbách do zastupitelstev krajů, přímo ze zákona, nebo na základě rozhodnutí samotného zastupitele. Dalším způsobem zániku mandátu člena zastupitelstva obce či kraje je dle volebních

---

¹³⁸ JEMELKA, L., PODHRÁZKÝ M., VETEŠNÍK, P., ZAVŘELOVÁ, J., BOHADLO, D., ŠURÁNEK P. *Soudní řád správní: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-498-8, s. 772.

¹³⁹ § 91. In: KÜHN, Z., KOCOUREK, T., MIKEŠ, P., KADLEC, O., ČERNÍN, K., DIENSTBIER, F., BERAN, K. *Soudní řád správní: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-02-24]. ASPI_ID KO150_2002CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁴⁰ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18.04.2006, sp. zn. Vol 1/2006-32.

¹⁴¹ JEMELKA, L., PODHRÁZKÝ M., VETEŠNÍK, P., ZAVŘELOVÁ, J., BOHADLO, D., ŠURÁNEK P. *Soudní řád správní: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-498-8, s. 772.

zákonů zánik mandátu z rozhodnutí zastupitelstva daného územního samosprávného celku.

Členové zastupitelstva obce či kraje se mohou domáhat ochrany ve věcech zániku mandátu pouze při vyslovení zániku mandátu zastupitelstvem obce či kraje, nebo správního orgánu. Podaný návrh člena zastupitelstva ve věcech ochrany při zániku mandátu směřuje proti usnesení zastupitelstva daného územního samosprávného celku, či v případě jeho nečinnosti proti rozhodnutí ředitele krajského úřadu nebo ministra vnitra (§ 59 odst. 3 VolOb, § 52 odst. 2 VolKr).

6.1.1 Soudní řízení ve věcech zániku mandátu člena zastupitelstva

Soudní řízení ve věcech zániku mandátu člena zastupitelstva je zvláštním typem soudního řízení. Všechna řízení části třetí hlavy druhé dílu čtyři soudního řádu správního (řízení ve věcech volebních a ve věcech místního a krajského referenda) obsahují řadu procesních odchylek od obecných pravidel soudního řízení. Zvláštnosti těchto řízení jsou upraveny v § 92 a 93 soudního řádu správního. Jednou ze zásadních zvláštností řízení ve věcech ochrany zániku mandátu je jeho rychlost.

Návrh na zahájení řízení podává navrhovatel ve velmi krátké lhůtě. U člena zastupitelstva obce se návrh podává dle § 59 odst. 3 zákona o volbách do zastupitelstev obcí do dvou pracovních dnů. V případě člena zastupitelstva kraje se tak činí do dvou kalendářních dnů. Lhůta pro podání návrhu začíná běžet ode dne doručení usnesení, či rozhodnutí o zániku mandátu člena zastupitelstva. Zmeškání lhůty k podání návrhu nelze dle § 93 odst. 3 soudního řádu správního prominout.

„Mandát člena zastupitelstva obce zaniká dnem, kdy marně uplynula lhůta pro podání návrhu soudu podle § 59 odst. 3, nebo dnem právní moci rozhodnutí soudu, kterým nebylo usnesení nebo rozhodnutí zrušeno“¹⁴² Podaný návrh ve věcech zániku mandátu člena zastupitelstva obce má tedy odkladný účinek. Totéž však neplatí v případě členů krajského zastupitelstva.

Navrhovatel podává návrh na zahájení řízení u věcně a místně příslušného soudu. Věcnou příslušnost soudu v řízení ve věcech zániku mandátu člena

---

¹⁴² Zákon č. 491/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších právních předpisů, § 55 odst. 8.

zastupitelstva územního samosprávného celku stanoví volební zákony.¹⁴³ Věcně příslušným soudem ve věcech ochrany při zániku mandátu člena zastupitelstva obce a kraje je krajský soud (§ 61 VolOb, § 54 VolKr). Místní příslušnost je dána obecným ustanovením § 7 odst. 2 soudního řádu správního. Místně příslušným je krajský soud dle sídla obce či správního orgánu, který vyslovil zánik mandátu člena zastupitelstva. Podá-li navrhovatel návrh na zahájení řízení nepřislušnému soudu, není tento návrh přípustný (§ 92 SŘS). Jedná se o další procesní odchylku tohoto řízení, oproti obecné úpravě soudního řízení.

6.1.1.1 Účastníci řízení

K podání návrhu ve věcech ochrany zániku mandátu člena zastupitelstva je, dle § 91 odst. 1 soudního řádu správního, aktivně legitimován:

- a) člen zastupitelstva územního samosprávného celku, kterému zanikl mandát, nebo
- b) politická strana, sdružení politických stran a nezávislých kandidátů či sdružení nezávislých kandidátů, na jejichž kandidátní listině figuroval dotýčný člen zastupitelstva.

U navrhovatelů uvedených pod písmenem b) není rozhodující, zda je zvolený člen zastupitelstva zároveň členem daného subjektu, postačí tedy pouhé zařazení na kandidátní listině.¹⁴⁴

Vymezení aktivně legitimovaných subjektů v § 91 odst. 1 SŘS však plně nekoresponduje s ustanoveními volebních zákonů. Volební zákony hovoří při vymezení aktivní legitimace o politických subjektech, kteří v dané obci či kraji podali kandidátní listinu. Neznamená to však, že k podání návrhu je aktivně legitimovaná každá strana, která ve volbách do zastupitelstev kandidovala. „*Toto řízení je zjevně určeno k ochraně výkonu mandátu svědčícího sice osobně zastupiteli, ale na jehož výkonu má zpravidla zájem i politický subjekt, na jehož kandidátní listině zastupitel kandidoval. U jiných politických subjektů nedává smysl, aby vystupovali jako navrhovatelé, neboť není důvod, aby hájili mandát*

¹⁴³ § 91. In: KÜHN, Z., KOCOUREK, T., MIKEŠ, P., KADLEC, O., ČERNÍN, K., DIENSTBIER, F., BERAN, K. *Soudní řád správní: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-02-26]. ASPI_ID KO150_2002CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁴⁴ MOLEK, Pavel. § 91 [Ochrana ve věcech zániku mandátu]. In: BLAŽEK, T., JIRÁSEK, J., MOLEK, P., POSPÍŠIL, P., SOCHOROVÁ, V., ŠEBEK, P.: *Soudní řád správní - online komentář*. 3. aktualizace. Praha: C. H. Beck, 2016 [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: www.beck-online.cz.

*zastupitele, který byl zvolen za jinou volební stranu.*¹⁴⁵ Jedná se tak pouze o ty subjekty, na jejichž kandidátní listině byl zařazen zvolený člen zastupitelstva.

Dalším účastníkem řízení ve věcech zániku mandátu člena zastupitelstva je, vedle osoby navrhovatele, dle ustanovení § 91 odst. 2 soudního řádu správního také ten, kdo byl oprávněn návrh k soudu podat. Podá-li návrh člen zastupitelstva územního samosprávného celku, stává se účastníkem řízení také politický subjekt, na jehož kandidátní listině dotyčný člen kandidoval, a naopak.

Odpůrcem v řízení ve věcech zániku mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku je územní samosprávný celek, jehož zastupitelstvo vydalo napadené usnesení, nebo správní orgán, který napadené rozhodnutí vydal.

6.1.1.2 Průběh řízení, soudní rozhodnutí

Soudní řízení ve věcech zániku mandátu člena zastupitelstva je zahájováno na návrh, který směřuje proti usnesení či rozhodnutí, kterým byl vysloven zánik mandátu člena zastupitelstva. Soud na základě tohoto návrhu přezkoumává zákonnost vydaného usnesení či rozhodnutí.

Soud v tomto řízení rozhoduje formou usnesení, a to ve lhůtě dvaceti dnů od doručení návrhu na zahájení řízení. Je žádoucí, aby soud rozhodl co možná nejrychleji, a to jak v zájmu samotného zastupitele, tak i v zájmu jeho náhradníka a dotčeného zastupitelstva. Rychlému rozhodnutí ve věcech zániku mandátu člena zastupitelstva nahrává i skutečnost, že soud není povinen nařizovat jednání.

Vyhoví-li soud podanému návrhu, zruší ono napadené usnesení či rozhodnutí o zániku mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku. *„Rozhodování v tomto řízení se tedy blíží kasačnímu principu, kdy soud de facto pouze zrušuje napadené rozhodnutí (usnesení), aniž by sám například dále ukládal příslušným orgánům nějakou povinnost.*¹⁴⁶

Soudní řízení ve věcech zániku mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku je jednostupňové. Dle § 104 odst. 1 soudního řádu správního není přípustná kasační stížnost. Jedná se o další procesní odchylku řízení ve

---

¹⁴⁵ § 91. In: KÜHN, Z., KOCOUREK, T., MIKEŠ, P., KADLEC, O., ČERNÍN, K., DIENSTBIER, F., BERAN, K. *Soudní řád správní: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-02-27]. ASPI_ID KO150_2002CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁴⁶ JEMELKA, L., PODHRÁZKÝ M., VETEŠNÍK, P., ZAVŘELOVÁ, J., BOHADLO, D., ŠURÁNEK P. *Soudní řád správní: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-498-8, s. 774.

volebních věcech. To potvrdil i Nejvyšší správní soud ve svém usnesení ze dne 18.4.2006, sp. zn. Vol 1/2006-32.

6.2 Další způsoby soudní ochrany člena zastupitelstva

Člen zastupitelstva územního samosprávného celku se může domáhat ochrany svého mandátu kromě podání návrhu ve věcech zániku mandátu také obecnými žalobními návrhy.

Obecnými žalobními návrhy se člen zastupitelstva domáhá ochrany, zanikl-li jeho mandát v zastupitelstvu zákonem stanoveným způsobem (např. rezignací). Ochrany se lze domoci podáním návrhu na ochranu před nezákonným zásahem dle § 82 soudního řádu správního, nebo návrhem na ochranu proti nečinnosti správního orgánu dle § 79 soudního řádu správního. „*Žaloba na ochranu proti nečinnosti a žaloba proti zásahu zajišťují ochranu subjektivních veřejných práv ...*“¹⁴⁷

Žalobu na ochranu před nezákonným zásahem je možné užít v případě kolize vztahu dosavadního člena zastupitelstva a jeho náhradníka, a to v situaci, kdy bylo náhradníkovi vydáno osvědčení a dosavadní člen zastupitelstva popírá zánik svého mandátu. Nejvyšší správní soud o tom pojednával ve svém rozsudku. „*Pokud rada či zastupitelstvo obce předá osvědčení o tom, že se náhradník stal členem zastupitelstva obce, ale původní zastupitel tvrdí, že jeho mandát nezanikl ze zákona registrací, může se domáhat ochrany proti vydání předmětného osvědčení prostřednictvím žaloby na ochranu před nezákonným zásahem podle § 82 SŘS. Návrh v rámci soudnictví ve věcech volebních není možný, protože neexistuje rozhodnutí o zániku mandátu, jehož zrušení by se bylo možno domáhat návrhem. K zániku mandátu rezignací dochází přímo ze zákona podle § 55 odst. 2 písm. b) VolOb.*“¹⁴⁸

Žalobou na ochranu proti nečinnosti se může domoci ochrany náhradník, kterému nebylo vydáno osvědčení deklarující vznik jeho mandátu. O tom pojednával Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku.

V neposlední řadě je člen zastupitelstva územního samosprávného celku oprávněn domáhat se ochrany u Ústavního soudu České republiky. Člen zastupitelstva se domáhá ochrany svých ústavou zaručených základních práv, a to

---

¹⁴⁷ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, s. 394.

¹⁴⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8.8.2012, sp. zn. 8 As 84/2011-208.

podáním obecné ústavní stížnosti dle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy ČR proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci. Domoci se ochrany formou ústavní stížnosti je považováno za prostředek ultima ratio¹⁴⁹. Stěžovatel musí nejprve vyčerpat všechny procesní prostředky ochrany, jinak je jeho ústavní stížnost nepřijatelná.¹⁵⁰

---

¹⁴⁹ Prostředek poslední instance.

¹⁵⁰ Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších právních předpisů, § 75 odst. 1.

Závěr

Cílem mé diplomové práce bylo podat ucelený pohled na problematiku zániku mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku. Snažila jsem se především provést kompletní rozbor jednotlivých způsobů zániku mandátu člena zastupitelstva ve světle aktuální právní úpravy.

V rámci mé diplomové práce jsem se touto problematikou zabývala především ve vztahu k základnímu územnímu samosprávnému celku, tedy k obci. K tomuto kroku jsem se rozhodla zejména z toho důvodu, že se úprava vyššího územního samosprávného celku od úpravy nižšího územního samosprávného celku zásadně neliší. Některé zásadnější rozdíly jsem však v práci neopomenula zmínit.

Právní úpravu vzniku mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku nalezneme v obecných zákonech o územních samosprávných celcích (tj. zákon o obcích, zákon o krajích, zákon o hl. městě Praze). Zcela nelogicky však tyto zákony neupravují zánik mandátu člena zastupitelstva. Dle mého názoru je právní úprava vzniku a zániku mandátu zbytečně roztržena. Navrhovala bych proto, aby úprava vzniku a zániku mandátu člena zastupitelstva byla soustředěna v obecných zákonech o územních samosprávných celcích. Zánik mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku s volbami do zastupitelstev územních samosprávných celků jako takovými bezprostředně nesouvisí, a proto bych jeho úpravu v obecných zákonech namísto v zákonech volebních shledávala jako vhodnější. Zejména pak také z toho důvodu, že obecné zákony o územních samosprávných celcích obsahují právní úpravu týkající se člena zastupitelstva územního samosprávného celku.

Úprava vzniku mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku nečiní v praxi obtíže. Mandát člena zastupitelstva vzniká zvolením, tedy okamžikem ukončení hlasování ve volebních místnostech. Z hlediska právní úpravy zániku mandátu člena zastupitelstva již v praxi shledáváme určité problematické situace. Setkáváme se s problémy v souvislosti s přesným určením okamžiku zániku mandátu. Zákonodárce v některých případech nezvolil vhodnou formulaci, a proto v praxi vznikají jisté interpretační potíže, kdy k zániku mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku skutečně dochází.

Existuje celá řada situací, které zákon vyjmenovává jako možné způsoby zániku mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku. Dle mého názoru však není tento výčet vyčerpávající.

Člen zastupitelstva je volený zástupce občanů územního společenství, který při výkonu funkce zastává především zájmy svých voličů. Jeho základní povinností pro řádný výkon funkce je účastnit se zasedání zastupitelstva územního samosprávného celku. Současná právní úprava nestanovuje žádnou přímou sankci neúčasti na zasedání zastupitelstva územního samosprávného celku, což považuji za zásadní nedostatek v úpravě územní samosprávy. Navrhovala bych proto rozšířit důvody pro vyslovení zániku mandátu člena zastupitelstva o případ, kdy se člen zastupitelstva územního samosprávného celku neúčastní zasedání zastupitelstva. Nebudou-li se členové zastupitelstev územních samosprávných celků účastnit zasedání, může dojít k narušení činnosti zastupitelstva jako celku, a dokonce i k ohrožení výkonu samostatné působnosti územního samosprávného celku. Navrhovala bych tedy, aby byla stanovena procentuální výměra účasti jednotlivých členů zastupitelstva na zasedáních zastupitelstva za určitý časový úsek, například za jeden rok funkčního období. Společně s tím by bylo žádoucí vymezit omluvitelné důvody neúčasti člena zastupitelstva na zasedání.

Členovi zastupitelstva územního samosprávného celku zákon umožňuje domoci se ochrany svého mandátu u správního soudu. Na základě institutu ochrany ve věcech zániku mandátu je člen zastupitelstva oprávněn domoci se ochrany, byli-li mandátu zbaven rozhodnutím zastupitelstva nezákonným způsobem. Soud chrání člena zastupitelstva před svévolným rozhodováním zastupitelstva o zániku mandátů jeho členů. I v této otázce nalezneme mezery v právní úpravě. Napadne-li člen zastupitelstva obce usnesení o vyslovení zániku mandátu u soudu, zaniká jeho mandát až rozhodnutím soudu v jeho neprospěch. Odložení účinnosti rozhodnutí zastupitelstva ale nenastává při zániku mandátu člena zastupitelstva kraje. V praxi tak může vzniknout zásadní problém, jestliže v mezidobí nastoupí za původního člena zastupitelstva jeho náhradník a soud následně rozhodne ve prospěch člena zastupitelstva.

Právní úprava zániku mandátu člena zastupitelstva územního samosprávného celku obsahuje řadu nesrovnalostí, které v praxi způsobují problémy. Zákonodárce tak musí předpokládat vznik těchto problémových situací, na které musí náležitě reagovat.

Resumé

The aim of my thesis was to provide a comprehensive view of the issue of the termination of the mandate of a member of a municipal council. Primarily, I tried to make a complete analysis of the different ways of termination of the mandate of a member of a municipal council, according to the current legal regulation.

The regulation of the establishment of the mandate of a member of a municipal council does not cause difficulties in practice. The mandate of a member of a municipal council is established by the moment of election, i.e. at the moment of the close of voting at the polling stations. From the perspective of the legal regulation of the termination of the mandate of a member of the council, certain problematic situations have already arisen in practice. Problems arise in relation to the precise identification of the moment of termination of the mandate. In some cases, the legislator has not chosen the appropriate wording. Therefore, in practice, interpretation difficulties arise as to when the termination of the mandate of a member of a municipal council truly occurs.

There are several situations which the law specifies as possible ways of termination of the mandate of a member of the local government unit's council. In my opinion, this list is not comprehensive.

A member of a municipal council is an elected representative of the citizens of the territorial self-governing unit. In exercising their functions, they shall defend the interests of their constituents. Their basic duty for the proper performance of their duties is to attend meetings of the municipal council. The current legislation does not provide for any direct sanction for non-attendance at a meeting of the municipal council. I would therefore propose that the grounds for the termination of the mandate of a member of the council shall be extended to include cases where a member does not attend the municipal council's meetings.

Members of the council have the right to seek protection of their mandate in court. They shall have the right to protection against unlawful deprivation of their mandate. The court shall protect the member of the municipal council against unauthoritative decisions of the municipal council on the termination of the mandate. The decision to declare the termination of the mandate of a member of the municipal council does not take effect until a court decision. However, the

suspension of the effectiveness of the decision does not occur when the mandate of a member of the council is terminated. In practice, a major problem may arise if the mandate of a substitute is created in the meantime.

The legal regulation on the termination of the mandate of a member of a municipal council contains several inconsistencies which cause problems in practice. The legislator must foresee the emergence of these problematic situations and respond accordingly.

Seznam použitých zdrojů

Knižní literatura

- HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1.
- HORNÍK, Jan a Petr KUŠ. *Územní samospráva přehledně a v příkladech*. 2. aktualizované vydání. Praha: Institut pro veřejnou správu, 2019. Skripta (Institut pro veřejnou správu). ISBN 978-80-86976-55-6.
- KADEČKA, Stanislav. *Právo obcí a krajů v České republice*. Praha: C.H. Beck, 2003. Právní instituty. ISBN 80-7179-794-4.
- KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. Praktik (Leges). ISBN 978-80-87576-28-1.
- KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva* [online]. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017 [cit. 2022-02-06]. ISBN 978-80-7552-720-2. Dostupné z: www.wolterskluwer.cz/obchod.
- KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7.
- KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

Odborné články

- ANTOŠ, Marek. Problémy soudního přezkumu výsledků voleb. *Právní rozhledy* [online]. C.H. Beck, 2007, 15(6) [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=mzyf63c7obza>.
- FILIP, Jan. K některým problémům zániku mandátu člena obecního zastupitelstva. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 1993, 1(2), 12-30. ISSN 1210-9126.
- KOPECKÝ, Martin. Mandát člena zastupitelstva v obci. *Správní právo*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2000, XXXIII(3), 129-140. ISSN 0139-6005.
- MORAVEC, Ondřej a Filip RIEGEL. Zánik mandátu člena zastupitelstva obce. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2004, 12(1), 67-72. ISSN 1210-9126.

Metodické materiály a příručky

- ODBOR VEŘEJNÉ SPRÁVY, DOZORU A KONTROLY A ODBOR VŠEOBECNÉ SPRÁVY. *Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků: Správa obce v době mezi konáním voleb do zastupitelstva obce a zvolením nových obecních orgánů (včetně pravidel pro svolání ustavujícího zasedání nově zvoleného zastupitelstva obce)* [online]. Třetí vydání. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2018 [cit. 2022-02-16]. ISBN 978-80-87544-86-0. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/odk2/soubor/metodicke-doporuceni-blue-06-2-web-pdf.aspx>.
- *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2018*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2018. ISBN 978-80-906843-2-4.
- ZAVŘEL, Filip a Kateřina MUDRUŇKOVÁ. Jsem zastupitel/ka. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2018 [cit. 2021-10-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-vydava-prirucku-pro-nove-zastupitele-obci-jsem-zastupitel-ka.aspx>.

Internetové zdroje

- KOLMAN, Petr. Vznik a zánik mandátu podle nového volebního zákona. *Epravo.cz* [online]. Praha: Epravo.cz, 2002 [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vznik-a-zanik-mandatu-podle-noveho-volebniho-zakona-18872.html>.
- Neslučitelnost funkcí u zastupitelů obcí. *Ministerstvo vnitra České republiky: Volby* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2021 [cit. 2021-12-05]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/volby/clanek/neslucitelnost-funkci-u-zastupitelu-obci.aspx>.

Právní předpisy

- Ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava československé socialistické republiky, ve znění ústavního zákona č. 294/1990 Sb.
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů.
- Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

- Zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších právních předpisů.
- Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších právních předpisů.
- Zákon č. 152/1994 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně a doplnění některých dalších zákonů ve znění zákonů č. 247/1995 Sb. a č. 273/2001 Sb.
- Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů.
- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 181/1999 Sb., o přijetí Evropské charty místní samosprávy.
- Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších právních předpisů.
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších právních předpisů.
- Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších právních předpisů.
- Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších právních předpisů.
- Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších právních předpisů.
- Zákon č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších právních předpisů.
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších právních předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších právních předpisů.

- Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 99/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajská zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Komentáře k zákonům

- BLAŽEK, T., JIRÁSEK, J., MOLEK, P., POSPÍŠIL, P., SOCHOROVÁ, V., ŠEBEK, P.: *Soudní řád správní - online komentář*. 3. aktualizace. Praha: C. H. Beck, 2016 [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: www.beck-online.cz.
- DOSTÁL, Petr, KVAPIL, Miroslav, TOBOLKOVÁ, Adéla, ŽIŽLAVSKÁ, Jana a KREJČÍ, Kateřina. [MOKA] *Zákon o volbách do zastupitelstev obcí - judikatorní komentář*. Ostrava: CODEXIS publishing, 2020. Převzato z CODEXIS®, doplňku LIBERIS®.
- HUSSEINI, Faisal, BARTOŇ, Michal, KOKEŠ, Marian, KOPA, Martin a kol. *Listina základních práv a svobod. 1. vydání (1. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-812-2.
- JEMELKA, L., PODHRÁZKÝ M., VETEŠNÍK, P., ZAVŘELOVÁ, J., BOHADLO, D., ŠURÁNEK P. *Soudní řád správní: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-498-8.
- KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN, P., JANEČEK, J., *Zákon o obcích: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-02-20]. ASPI_ID KO128_2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.
- KOUDELKA, Z., ONDRUŠ, R., PRŮCHA, P. *Zákon o obcích: Komentář*. [Systém ASPI]. Nakladatelství Linde [cit. 2022-02-12]. ASPI_ID KO128i2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.
- KÜHN, Z., KOCOUREK, T., MIKEŠ, P., KADLEC, O., ČERNÍN, K., DIENSTBIER, F., BERAN, K. *Soudní řád správní: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-02-27]. ASPI_ID KO150_2002CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.
- POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J. *Zákon o obcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2.

- SLÁDEČEK, V., MIKULE, V./SUCHÁNEK, R., SYLLOVÁ, J. *Ústava České republiky: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-590-9.
- ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J., a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2021-11-13]. ASPI_ID KO89_a2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Judikatura soudů

- Nález Ústavního soudu ze dne 19.11.1996, sp. zn. Pl. ÚS 1/96.
- Nález Ústavního soudu ze dne 10.10.2000, sp. zn. IV. ÚS 420/2000.
- Nález Ústavního soudu ze dne 4.5.2011, sp. zn. Pl. ÚS 6/11-1.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2007, sp. zn. 4 Tz 167/2006.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.5.2014 sp. zn. Cdo 2745/2013.
- Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 13.12.2004, sp. zn. Vol 13/2004-91.
- Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18.04.2006, sp. zn. Vol 1/2006-32.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 8. 2012, sp. zn. 8 As 84/2011-208.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2012, sp. zn. 9 Ans 8/2012-22.
- Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28.4.2021, sp. zn. 61 A 19/2020-153.
- Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12.5.2006, sp. zn. 30 Ca 23/2006-41.
- Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. dubna 2011, sp. zn. 22 A 52/2011-13.
- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 9.10.2018, sp. zn. 14 A 94/2018-36.
- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10.12.2020, sp. zn. 11 A 69/2020-74.
- Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 11.1.2017, sp. zn. 40 A 16/2016-24.

Seznam použitých zkratk

- KZř** – zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších právních předpisů
- Listina** – usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
- ObčZ** – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších právních předpisů
- OZř** – zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších právních předpisů
- StřZáj** – zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších právních předpisů
- SŘS** – zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších právních předpisů.
- VolKr** – zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších právních předpisů
- VolOb** – zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších právních předpisů
- NSS** – Nejvyšší správní soud